

Henkilöstön ympäristöasenteet ja - toiminta kaupunkiorganisaatiossa II

Henkilöstön ympäristöasenteet- ja toiminta kaupunkiorganisaatiossa II

Teksti ja kuvaajat: Sonja Jurmu

Kuvat: Timo Heikkala (kansi), Harri Tarvainen (s. 13), Sanna Krook (s. 24) / Oulun kaupunki

Julkaisija: Oulun seudun ympäristötoimi

Sisällys

Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatiossa II	1
Johdanto	2
Kyselyn toteutus ja tulosten analysointi	3
Yhteiskunta, ympäristö ja taloudellinen kasvu	4
Asenteet ja toiminta	7
Huoli ympäristö- ja ilmastoriskeistä	8
Arjen toimintatavat	10
Ympäristö- ja ilmastoasiat osana työtäsi	13
Ympäristöteot ja -valinnat työpaikalla	14
Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista	17
Kaupunkisi ympäristö- ja ilmastotyö	18
Taustatiedot	22
Johtopäätökset	23
Kaupunkikohtaiset kysymykset	24
Helsinki	25
Oulu	26
Tampere	27
Turku	28
Vantaa	29
Liitteet	30

Johdanto

Työntekijöiden ympäristöasenteita ja -tietoisuutta selvitettiin neljännen kerran verkkokyselyllä keväällä 2025 Espoon, Helsingin, Kauniaisen, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupungeissa. Kauniainen oli ensimmäistä kertaa mukana selvityksessä. Ympäristöasennekysely koostuu neljästä kaupunkien yhteisestä kysymysosioista, kaupunkien omista kysymyksistä sekä vastaajien taustatietoja kartoittavista kysymyksistä.

Yhteisten kysymysosioiden aiheet ovat yhteiskunta, ympäristö ja taloudellinen kasvu, asenteet ja toiminta, ympäristö- ja ilmastoasiat osana työtäsi sekä kaupunkisi ympäristö- ja ilmastotyö. Kysymykset laadittiin kuutoskaupunkien indikaattorityöryhmän sekä Kauniaisen kaupungin yhteistyönä.

Tässä raportissa käsitellään kaupunkien yhteisten kysymyksien sekä lyhyesti kaupunkikohtaisten kysymyksien vastaukset. Tarkoituksena on nostaa esiin tuloksia ympäristöasennekyselyn vastauksista sekä vertailla kyselyyn osallistuneita kaupunkeja keskenään. Lisäksi vastauksia on verrattu soveltuvin osin myös aiemmin tehtyjen ympäristöasennekyselyiden tuloksiin. Kyselylomake on raportin liitteenä 1.

Ympäristöasennekysely on toteutettu aiemmin vuosina 2007, 2011 ja 2018. Nykyisen kyselyn väittämiä on osittain uudistettu. Raportissa tehdään sanallista vertailua vuoden 2018 tuloksiin, mutta ei enää 2011 ja 2007 tuloksiin. Tutustu aikaisempiin tuloksiin [Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatiossa \(2018\)](#). Lisäksi esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (soteuudistus) on vähentänyt laajasti kaupunkien työntekijöiden määrää ja henkilöstön rakennetta, jonka vuoksi vuoden 2018 kyselyn vertailuun tulee suhtautua myös varauksella.

Työryhmä

Anna Hakala, Espoo

Markus Lukin, Helsinki

Helena Suomela, Kauniainen

Maarit Talvitie, Oulu

Riikka Vainik, Oulu

Maiju Juntunen, Tampere

Misa Tuomala, Turku

Niina Ruuska, Turku

Tina Kristiansson, Vantaa

Kyselyn toteutus ja tulosten analysointi

Kuutoskaupunkien ja Kauniaisten henkilöstön ympäristöasennekysely toteutettiin tammikuussa 2025. Kyselyä pidettiin auki noin kolme viikkoa ja siihen osallistui yhteensä 7 615 vastaajaa. Kyselyn toteuttamisessa kaupungit hyödynsivät omia verkkokyselytyökalujaan.

Kysely sisälsi yhteisiä väittämiä ja monivalintakysymyksiä. Väittämien asteikkoina käytettiin asteikkoa, jossa 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Lisäksi kysely sisälsi väittämiä, joiden asteikkona oli yleensä – silloin tällöin – harvoin – ei koskaan – ei mahdollista. Osa tuloksissa esitetään raportissa kootusti myös keskiarvoina.

Henkilöstön määrä sekä vastausprosentti vaihtelivat kaupunkien välillä (Taulukko 1). Kysely lähetettiin kaupungeissa henkilöstölle sähköpostilla, lisäksi sitä mainostettiin henkilöstön intranetissä. Tuloksia tarkastellessa tulee huomioida, että kaikille kaupungin työntekijöillä ei ole henkilökohtaista tietokonetta käytössä eivätkä kaikki työntekijät tee näyttöpäätetyötä. Lisäksi on mahdollista, että kyselyyn vastasi todennäköisemmin henkilöt, joita aihe jo kiinnostaa. Nämä osaltaan voivat rajata tiettyjen työntekijäryhmien edustusta kyselyn tuloksista.

Kyselyssä tunnistettiin muutamia poikkeamia. Turku toteutti kyselystä myös ruotsinkielisen versio, jonka asteikon sanoitusta päivitettiin vastaamaan

paremmin alkuperäisen asteikon sanoitusta kyselyn jo ollessa käynnissä. Lisäksi osa kaupungeista rajasi yhteiseksi luokiteltuja kysymyksiä. Nämä huomioidaan tulosten analyysissa.

Kyselyn tulosten tulkinnassa tulee huomioida myös kaupunkien yhteinen alhainen vastausprosentti (11 prosenttia). Lisäksi erityisesti Kauniaisten vastaajamäärä on merkittävän pieni, joten tuloksiin tulee suhtautua varauksella. Korkeammalla vastaajamäärällä varmistetaan kohderyhmää edustava aineisto. Tuloksista pystytään tekemään päätelmiä, mutta tulokset voivat sisältää vääristymän riskin alhaisen vastausprosentin takia.

Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden lukumäärä ja vastausprosentti henkilöstömäärästä kaupungeittain. Huom. vuosien 2018-2025 välillä kaupunkien henkilöstömäärät ovat laskeneet soteuudistuksen myötä, pois lukien Helsinki.

Vastaajat kaupungeittain	Vastaajien lukumäärä	Vastausprosentti henkilöstömäärästä			
		2025	2018	2011	2007
Espoo	2022	17,9	9,1	14	7,6
Helsinki	1959	5,2	2	4,6	3,7
Kauniainen	37	5,6	-	-	-
Oulu	1024	13,6	10,3	17,3	17,5
Tampere	671	7,0	6,1	5	5,9
Turku	954	15,2	20,1	10	20,1
Vantaa	948	11,5	13,8	12,1	16,7

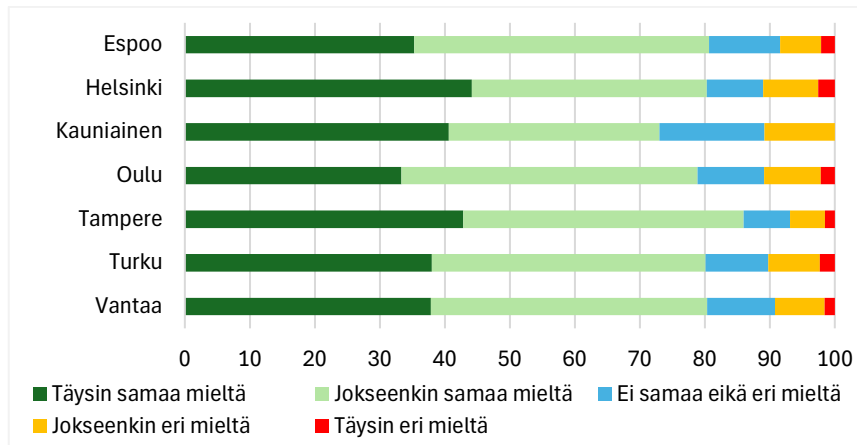

Yhteiskunta, ympäristö ja taloudellinen kasvu

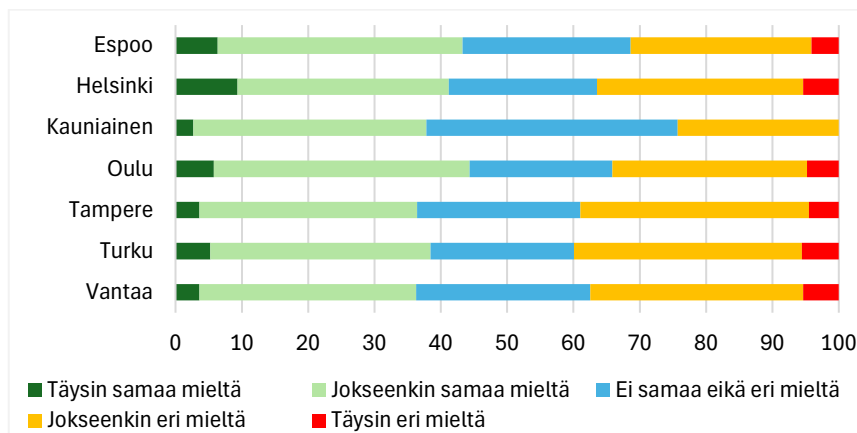
Kyselyn ensimmäisessä osiossa selvitettiin henkilöstön asenteita ympäristötyötä kohtaan ja sitä, mikä vaikutus henkilöstön mielestä ympäristöllä on muun muassa talouskasvuun. Suurin osa vastaajista on samaa mieltä siitä, että ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu kärsisi. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja taloudellisen kasvun osalta noin kaksi kolmasosa vastaajista näkee, että nämä ovat mahdollisia samanaikaisesti. Tämän lisäksi osiossa kysyttiin henkilöstön arjen valinnoista ja kuinka tekniikan kehittyminen koetaan tulevaisuudessa ratkaisuna tämän päivän ilmasto- ja ympäristöongelmiin.

Taulukko 2. Yhteiskunta, ympäristö ja taloudellinen kasvu -osion kysymysten kaupunkikohtaiset keskiarvot, kun asteikkona 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu jonkin verran kärsisi	4,1	4,1	4	4	4,2	4,1	4,1
Tekniikan kehittyminen ratkaisee tulevaisuudessa useimmat tämän päivän ilmasto- ja ympäristöongelmat	3,1	3	3,2	3,1	3	3	3
Arjessani teen luonnon ja ilmaston huomioivia valintoja aina kuin pystyn	4,2	4,2	3,9	4,2	4,2	4,1	4
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti	3,7	3,6	3,7	3,7	3,7	3,8	3,6

Kaavio 1 Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu jonkin verran kärsisi

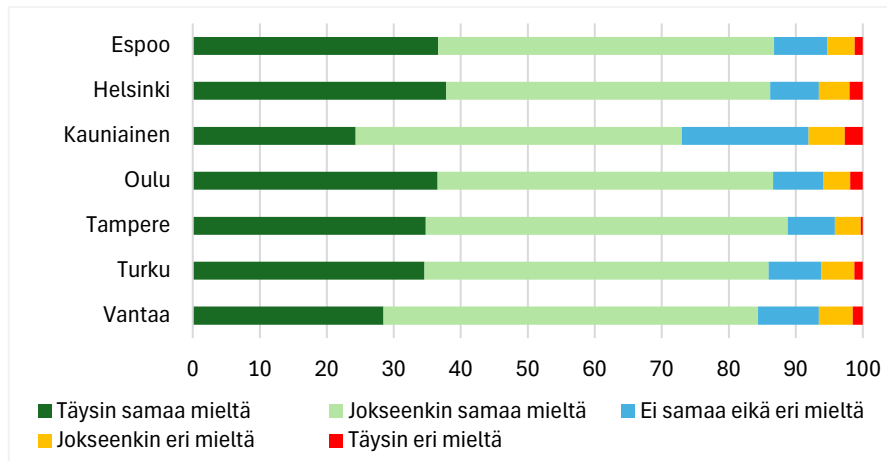

Kaavio 2 Tekniikan kehittyminen ratkaisee tulevaisuudessa useimmat tämän päivän ilmasto- ja ympäristöongelmat

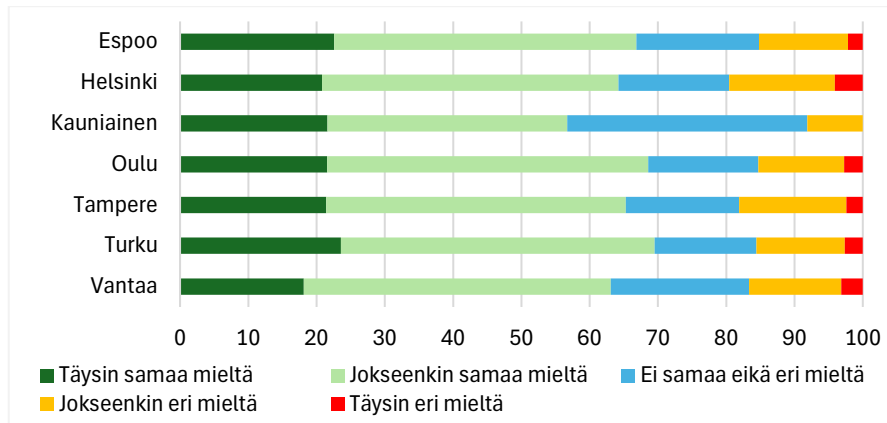
Noin 80 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu kärsisi (kaavio 1). Tamperelaiset ovat väittämän kanssa eniten samaa mieltä, vähiten kaunialaiset. Vuoden 2018 tuloksiin verrattuna muutos on hieman laskusuuntainen täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevista. Kaikissa kaupungeissa 1-3 prosenttia vastaajista oli väittämän kanssa täysin eri mieltä.

Noin 40 prosenttia vastaajista oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että tekniikan kehittyminen ratkaisee tulevaisuudessa useimmat tämän päivän ympäristöongelmat (kaavio 2). Usko tekniikkaan ratkaisuna ilmasto- ja ympäristöongelmiin on laskenut verrattuna vuoden 2018 tuloksiin, jolloin väittämään uskoi yli puolet kaikista vastaajista. Tällöin sanoituksessa ei kuitenkaan mainittu ilmasto-ongelmia, joka vaikuttaa väittämien vertailtavuuteen. Vastaajat voivat esimerkiksi nähdä ilmasto-ongelmat haasteellisempänä ratkaista pelkästään tekniikan avulla.

Kaikissa kaupungeissa vastaajamäärä, joka oli väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä, on myös kasvanut. Kauniaisissa, Espoossa ja Oulussa tekniikan kehittymiseen liittyviin ratkaisuihin uskottiin eniten, Tampereella ja Vantaalla vähiten.

Kaavio 3 Arjessani teen luonnon ja ilmaston huomioivia valintoja aina kuin pystyn

Kaavio 4 Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti

Runas 80 prosenttia vastaajista kokee tekevänsä luonnon ja ilmaston huomioivia valintoja arjessaan aina kun pystyy (kaavio 3). Tamperelaiset vastaajat kokevat tekevänsä eniten vastuullisia valintoja, kauniislaiset vähiten. Tulokset mukailevat vuoden 2018 kyselyä, jolloin kysyttiin, toimiiko vastaaja arkielämässään niin ympäristöystävällisesti kuin pystyy. Tällöin noin 80 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa.

Yli kaksi kolmasosaa vastaajista näkee, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista samanaikaisesti taloudellisen kasvun kanssa (kaavio 4). Vuoden 2018 väittämä oli sanoitettu eri lailla – silloin 80 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti. Noin 15 prosenttia kaikista vastaajista on täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista yhdessä taloudellisen kasvun kanssa. Helsingissä joka viides vastaaja on väittämän kanssa eri mieltä.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että usko talouskasvun ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisen samanaikaisesti on laskenut edeltävän kyselyn tuloksiin verrattuna. Luonnon monimuotoisuus on kuitenkin erilainen käsite, kuin ympäristönsuojelu. Espoossa muun muassa tunnistettiin, että alle 30-vuotiaat vastaajat ovat hieman varmempia siitä, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia yhtä aikaa muihin ikäryhmiin verrattuna. Toisaalta yli 60-vuotiaat Espoon työntekijät kokevat tekevänsä arjessaan enemmän ympäristöä huomioivia valintoja.

Taloudellinen tilanne ja kasvanut yleinen epävarmuus maailmantilanteesta voi osittain myös selittää tuloksia, esimerkiksi arvostus lyhyen tähtäimen taloudellisiin hyötyihin pitkän aikavälin ympäristöhyötyjen sijaan on voinut kasvaa. Samaan aikaan ympäristö- ja ilmastohaasteet tunnistetaan myös entistä paremmin, jolloin sekä kriittisyys että usko ympäristö- ja ilmastoratkaisuihin on voinut lisääntyä.

Asenteet ja toiminta

Seuraavassa osiossa selvitettiin henkilöstön asenteiden ja toiminnan välistä yhteyttä. Vastaajat arvioivat, kuinka huolissaan he ovat eri ympäristöön ja ilmastoon liittyvistä uhista. Lisäksi vastaajilta kysyttiin arjen toimintatavoista, kuten kulutuksesta ja liikkumisesta. Kaikista vastaajista eniten huolissaan ollaan Itämeren, järvien ja jokien veden laadusta. Lisäksi huolta aiheuttaa erityisesti luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ilmastonmuutoksen seuraukset. Arjessa vastaajat erityisesti seuraavat ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua, suunnittelevat ruokaostoksen niin ettei hävikkiä synny sekä pyrkivät toimimaan energiatehokkaasti ja säästämään sähköä.

Osion kysymyksissä oli kaksi eri arviointiasteikkoa käytössä: asteikko, jossa 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä, sekä asteikko, jossa kysyttiin toimintatavan yleisyyttä vastaajan arjessa (yleensä – silloin tällöin – harvoin – ei koskaan – ei mahdollista).

Taulukko 3. Asenteet ja toiminta -osion kysymysten kaupunkikohtaiset keskiarvot, joissa asteikkona 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Olen huolissani ilmastonmuutoksen seurauksista	4,4	4,5	4,2	4,3	4,6	4,4	4,4
Olen huolissani luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä	4,4	4,6	4,2	4,4	4,6	4,5	4,5
Olen huolissani paikallisen luonnon tilan heikentymisestä	4,3	4,4	4,1	4,1	4,3	4,4	4,3
Olen huolissani ilman laadusta	3,9	4	3,8	3,7	3,8	4	3,9
Olen huolissani Itämeren, järvien ja jokien veden laadusta	4,5	4,6	4,2	4,4	4,5	4,6	4,5
Olen huolissani ympäristömelusta	3,9	3,9	3,5	3,8	3,9	3,9	3,9
Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua	3,9	4	3,9	3,8	4	3,9	3,9

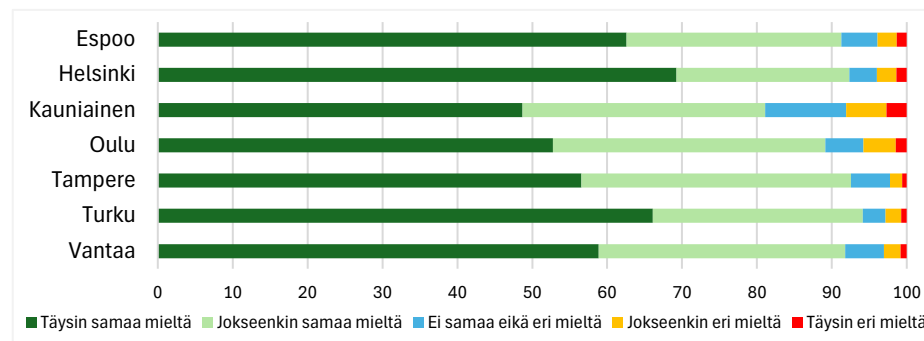

Huoli ympäristö- ja ilmastoriskeistä

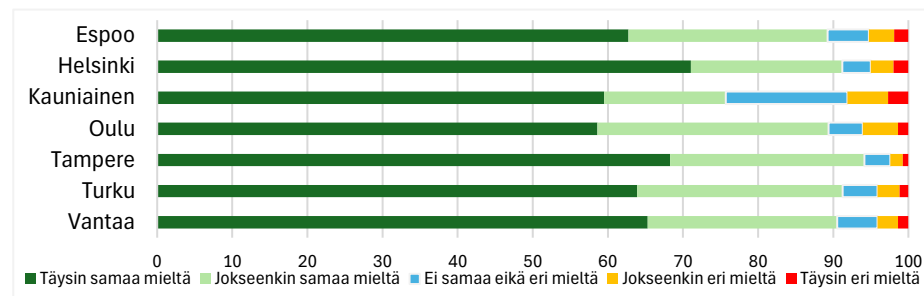
Yleinen huolestuneisuus ympäristöön ja ilmastoon liittyvistä riskeistä näkyi vastauksissa. Henkilöstön vastaukset mukailivat vuoden 2018 tuloksia. Kauniaisissa oltiin usein vähiten huolissaan – tuloksia tarkastellessa on hyvä kuitenkin huomioida Kauniaisten pienempi vastaajamäärä muihin kaupunkeihin verrattuna. Väittämiä verrattaessa tarkastellaan kaikkien kaupunkien yhteistuloksia.

Eniten vastaajat olivat huolissaan Itämeren, järvien ja jokien veden laadusta (kaavio 5), joka oli eniten huolta herättävä aihe myös vuoden 2018 raportissa. Helsingin ja Turun käynnistämä Itämerihaaste on nostanut vesiensuojelua pinnalle. Lisäksi muut kampanjat ja hankkeet (mm. Mahanpuruja muovista) ovat viime vuosina ovat voineet lisätä tietoisuutta vesistöjen tilasta ja vesiensuojelusta. Kyselyn käynnistymistä edeltävänä aikana mediassa viestittiin erityisesti merenkulkuun liittyvistä turvallisuushista, mikä voi lisätä myös näkemystä vesistöjen haavoittuvaisuudesta. Oulussa ja Kauniaisissa vastaajat olivat vähiten huolissaan vesistöjen laadusta, Turussa eniten.

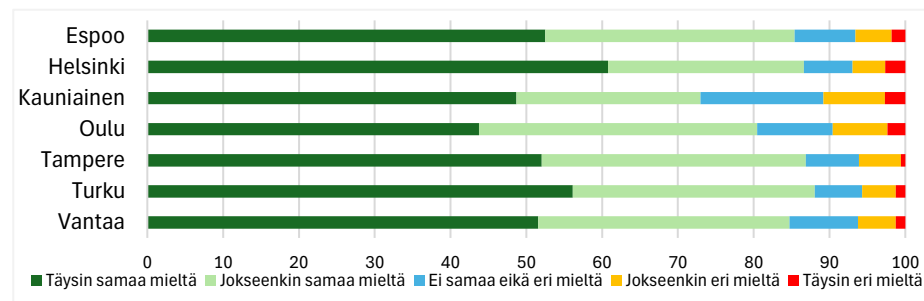
Kyselyyn lisättiin uusi kysymys luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä. Tästä väittämästä vastaajat ovat toiseksi eniten huolissaan (kaavio 6). Keskustelu luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä on lisääntynyt ja kaupungit panostavat luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen aiempaa enemmän. Esimerkiksi Suomen kymmenen suurimman kaupungin edustajat allekirjoittivat syksyllä 2024 julkilausuman, jossa kaupungit sitoutuivat luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Luonnon monimuotoisuus näkyy myös kaupunkien ohjaavissa asiakirjoissa, mm. Luontoviisas Espoo –tiekartta on ollut esillä sekä kaupungin henkilöstölle että muille sidosryhmille.

Kaavio 5 Olen huolissani Itämeren, järvien ja jokien veden laadusta

Kaavio 6 Olen huolissani luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä

Kaavio 7 Olen huolissani paikallisen luonnon tilan heikkenemisestä

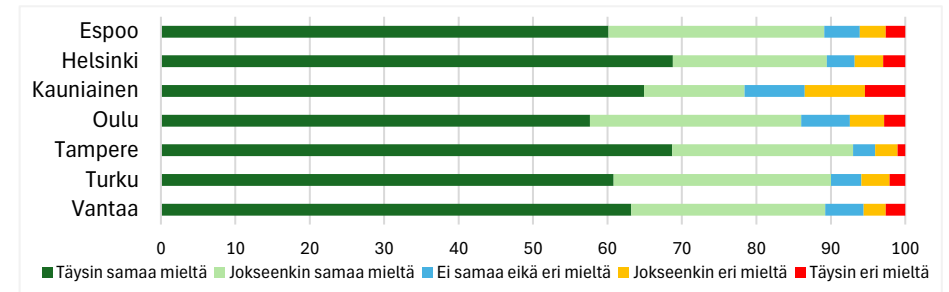

Kyselyssä tarkennettiin luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen lisäksi paikallisen luonnon tilan heikkenemiseen (kaavio 7). Kysymyksessä oli eri sanoitus edeltävään raporttiin verrattuna, jolloin kysyttiin huolestuneisuudesta lähiluonnon muutoksista. Paikallisen luonnon tilasta oltiin hieman vähemmän huolissaan, kuin laajemmin monimuotoisuuden köyhtymisestä. Oulussa vastaajat ovat kuutoskaupungeista vähiten huolissaan paikallisen luonnon tilasta, Turussa eniten huolissaan.

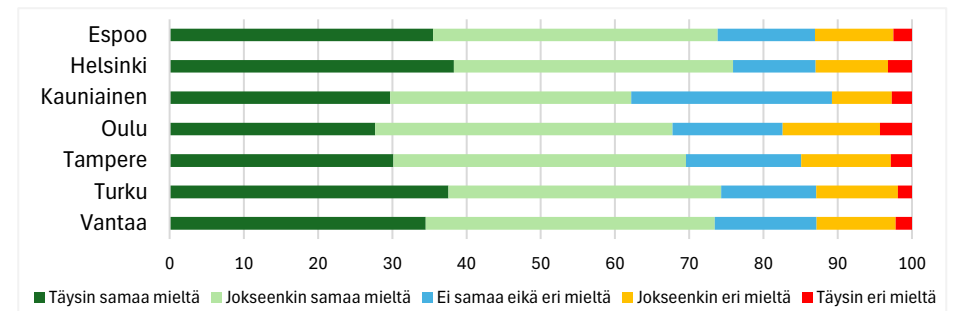
Kolmanneksi eniten vastaajat ovat huolissaan ilmastonmuutoksen seurauksista (kaavio 8). Eniten huolissaan ilmastonmuutoksen seurauksista olivat tamperelaiset vastaajat ja vähiten edeltävän raportin tapaan oululaiset vastaajat. Edeltävään raporttiin verrattuna huoli ilmastonmuutoksen seurauksista on hieman laskenut, mutta tämän voidaan olettaa selittyvän osittain siitä, että luonnon monimuotoisuus ja luontoarvot ovat olleen vahvemmin esillä. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevia on kuitenkin Kauniaista ja Oulua lukuun ottamatta noin 90 prosenttia vastaajista.

Vähiten huolissaan vastaajat ovat ympäristömelusta sekä ilmanlaadusta (kaaviot 9 ja 10). Huoli ilman laadusta on laskenut vuoden 2018 tuloksista, jolloin kaikissa kaupungeissa yli 80 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Nyt väittämän kanssa oli täysin tai samaa mieltä hieman yli 70 prosenttia. Vastausten muutokseen vuosien 2018-2025 välillä voi vaikuttaa hyvinvointitoimialan edustajien jääminen pois uudesta kyselystä. Kauniaisissa, Oulussa ja Tampereella vastaajat ovat vähiten huolissaan ilman laadusta. Huoli ilman laadusta osittain korostuu pääkaupunkiseudun suuremmissa kaupungeissa.

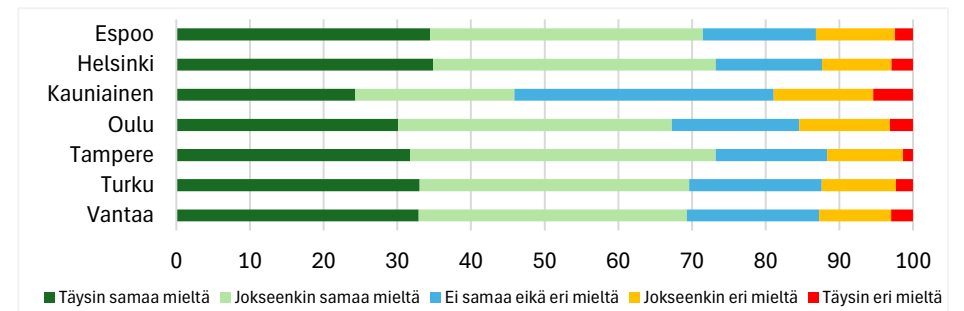
Ilmanlaatuun vaikuttavat päästölähteet, rakennettu ympäristö, maisemanmuodot ja sääolosuhteet. Erityisesti leudot talvet ja kevät voivat lisätä laatupoikkeamia lisääntyneen hiekoituksen takia. Tämä on liikenteen lisäksi usein asukkailla näkyvä ongelma, joka voi lisätä myös huolta ilman laatua kohtaan.

Kaavio 8 Olen huolissani ilmastonmuutoksen seurauksista

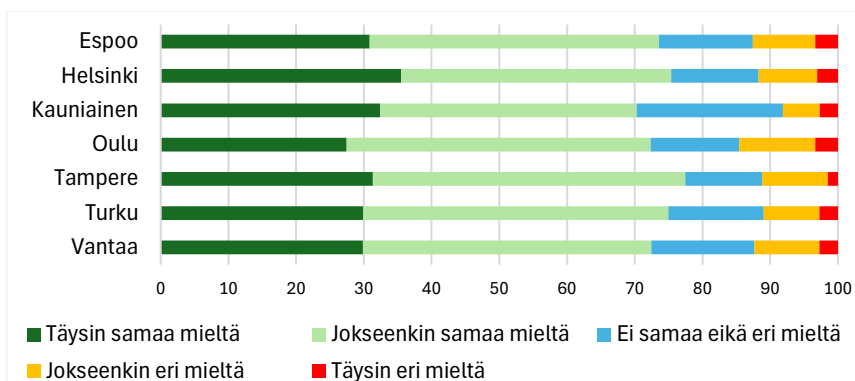
Kaavio 9 Olen huolissani ilman laadusta

Kaavio 10 Olen huolissani ympäristömelusta

Vastaajat olivat vähiten huolissaan ympäristömelusta. Ympäristömelulla tarkoitetaan häiritsevää ja ei-toivottua ääntä, joka voi olla peräisin esimerkiksi tieliikenteestä.¹ Edeltävässä raportissa kysyttiin vain melusta ympäristömelun sijaan. Tämä voi vaikuttaa siihen, että useammat vastaajat vastasivat ”ei samaa eikä eri mieltä” sekä ”jokseenkin eri mieltä” verrattuna vuoden 2018 tuloksiin. Espoossa, Helsingissä ja Tampereella ollaan eniten huolissaan ympäristömelusta.

Kaavio 11 Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua

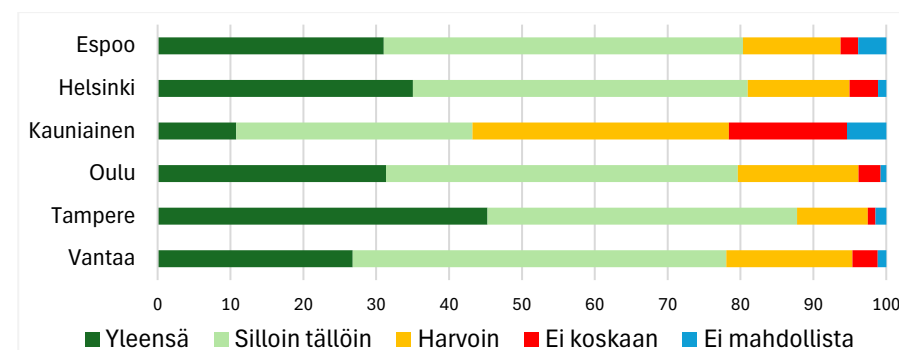
Lisäksi kysyttiin, seuraako henkilöstö ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua (kaavio 11). Vastaajien ympäristötietoisuudesta kertoo, että yli 70 prosenttia vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Luku on hieman laskenut vuoden 2018 tuloksista, jolloin noin 80 prosenttia oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Muutoksesta kertoo myös se, että Tamperetta lukuun ottamatta kaikissa kaupungeissa on kasvanut jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa olevien osuus.

Eniten ympäristöasioita seurasivat tamperelaiset vastaajat (77 prosenttia täysin tai jokseenkin samaa mieltä), vähiten puolestaan kauniailaiset vastaajat (70 prosenttia täysin tai jokseenkin samaa mieltä).

Arjen toimintatavat

Huolta aiheuttavien aiheiden lisäksi osiossa kysyttiin arjen toimintatavoista, kuten kulutuksesta ja liikkumisesta. Tuloksista voidaan päätellä, että vastaajat toimivat pääasiassa yleensä tai silloin tällöin kestävästi. Selvästi eniten suositaan toimintatapoja, joilla on myös positiivisia taloudellisia vaikutuksia, esimerkiksi ruokahävikin välttäminen ja energiansäästö. Vuoden 2018 tuloksiin verrattaessa epävarma taloudellinen tilanne vaikuttaa mahdollisesti siihen, ettei kestävämpiä tuotteita ja lähiruokaa suosita enää yhtä usein.

Väittämäasteikkona kysymyksissä käytettiin yleensä – ei mahdollista -asteikkoa. Turulla oli käytössä eri arviointiasteikko, eikä kaupungin tuloksia esitetä kuvissa. Turun tulokset on kuitenkin huomioitu tekstissä.

Kaavio 12 Ostan ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa

Ensimmäiseksi selvitettiin, suosivatko vastaajat ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun vaihtoehto on valittavissa (kaavio 12). Kauniaista lukuun ottamatta noin joka kahdeksas kymmenestä vastaajasta valitsee ympäristömerkityn ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkityn tuotteen

¹ [Terveystieteiden tutkimuskeskus, Melu, 22.3.2024](#)

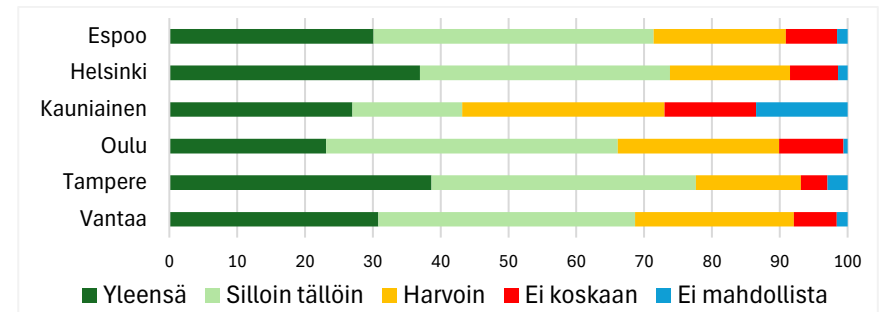

yleensä tai silloin tällöin. Tampereella ostetaan yleensä eniten, Kauniaisilla vähiten.

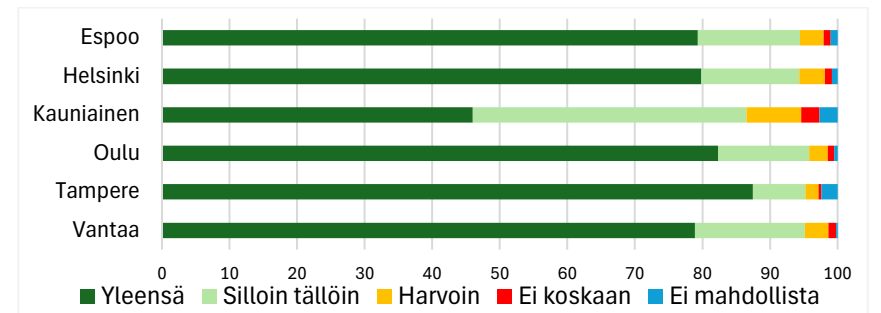
Vuoden 2018 tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. Tamperelaiset ostavat kuitenkin ympäristömerkittyjä/ja tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita entistä useammin ("Yleensä", 2018: 34 %, 2025: 45 %) ja espoolaiset kokevat tuotteiden ostamisen laajemmin mahdottomaksi ("Ei mahdollista", 2018: 1 %, 2025: 4 %). Turun vastaukset ovat samankaltaisia – täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa on 65 prosenttia vastaajista, täysin tai jokseenkin eri mieltä 15 prosenttia.

Kasvispohjaisia ruokia eläinperäisten sijaan (kaavio 13) suositaan hieman vähemmän, kuin ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita. Kuutoskaupungeissa noin 70 prosenttia vastaajista suosii kasvispohjaisia ruokia yleensä tai silloin tällöin, eniten Tampereella ja Helsingissä. Kauniaisissa ja Oulussa kasvispohjaista ruokaa suositaan vähiten. Edeltävässä kyselyssä väittämän sanoitus oli eri – tällöin kysyttiin, suosiiko vastaaja kasvisruokaa lihan sijaan. Yleensä-vastausvaihtoehdon valinneiden määrä on kasvanut kaikissa kaupungeissa, joka osaltaan osoittaa, että kasvispohjaisten ruokien käyttö on lisääntynyt. Turussa noin puolet vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä kasvispohjaisten ruokien suosimisesta eläinperäisten sijaan.

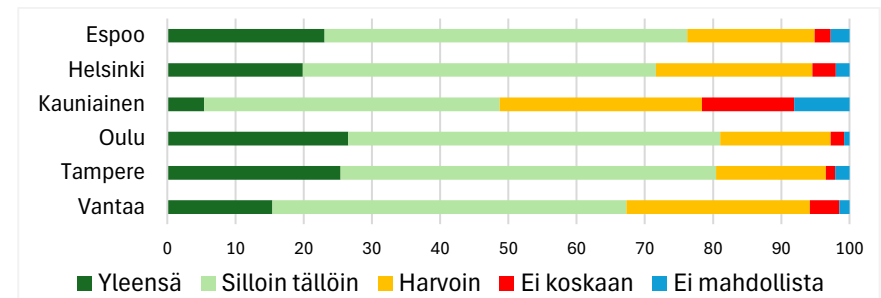
Kaupunkien vastaajat suunnittelevat ruokaostoksensa niin, ettei tule hävikkiä (kaavio 14). Kauniaista lukuun ottamatta noin kahdeksan kymmenestä suunnittelee ruokaostoksen yleensä niin, ettei tule hävikkiä. Tämä määrä on kasvanut hieman kaikissa kaupungeissa. Turussa yli 90 prosenttia vastaajista on väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Ympäristösyiden lisäksi taloudellinen tilanne on todennäköisesti lisännyt yleistä tahtotilaa välttää ruokahävikin syntymistä. Tampereella ja Kauniaisissa on eniten vastaajia, jotka ilmoittivat, ettei ruokaostoksien suunnittelu ole mahdollista.

Kaavio 13 Suosin kasvispohjaisia ruokia eläinperäisten sijaan

Kaavio 14 Suunnittelen ruokaostoksen niin, ettei tule hävikkiä

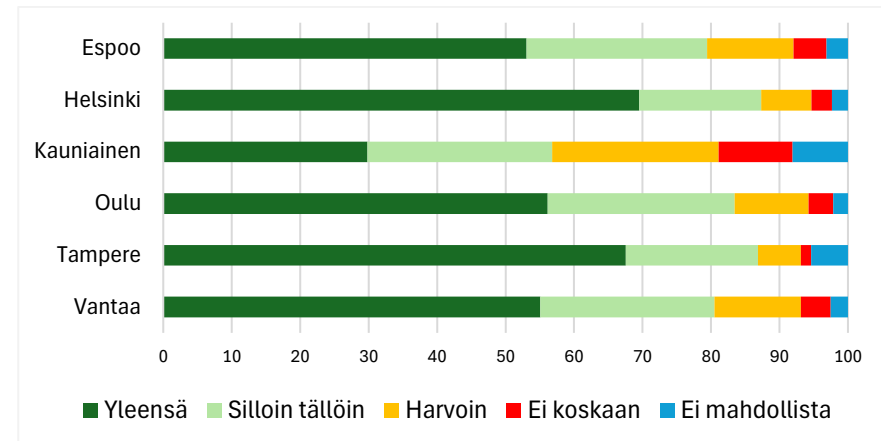
Kaavio 15 Ostan tietoisesti lähiruokaa (lähiseudulla tuotettua)

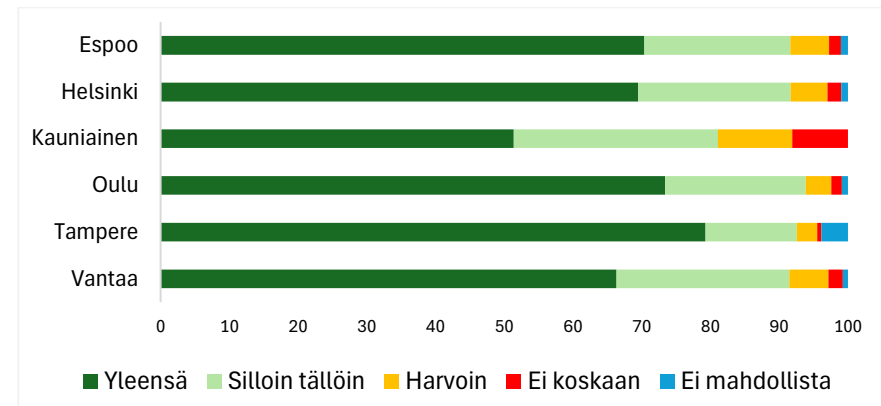
Lähiiruokaa ostetaan osittain vaihtelevasti kaupungeissa (kaavio 15). Oulussa ja Tampereella on eniten yleensä tai silloin tällöin lähiiruokaa ostavia vastaajia. Vuoden 2018 tuloksiin verrattuna kaikissa kaupungeissa, pois lukien Oulu, ostetaan lähiiruokaa yleensä hieman vähemmän kuin aikaisemmin. "Ei mahdollista" vastanneiden määrä on kasvanut Espoossa, Helsingissä, Oulussa ja Tampereella. Turun tulokset ovat muihin kaupunkeihin verrattuna samansuuntaisia, noin 70 prosentin vastaajista ollessa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Taloudellinen tilanne ja hintojen nousu voivat vaikuttaa siihen, että lähiiruokaa ostetaan yleisesti vähemmän kuin aikaisemmin.

Helsingissä kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen suosiminen alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja/tai asiointimatkoilla on yleisintä, tämän jälkeen Tampereella (kaavio 16). Yleensä tai silloin tällöin vastanneiden määrät ovat joko pysyneet samana tai hieman laskeneet kaikissa kaupungeissa. Kuutoskaupungeista Espoon vastaajat suosivat kestäviä liikkumismuotoja vähiten. Turussa tulokset ovat muihin kuutoskaupunkeihin verrattuna samansuuntaisia – yli 70 prosenttia vastaajista on väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Tampereella vastanneiden määrä, jotka eivät koe kestävien liikkumisvaihtoehtojen käyttöä mahdollisena, on hieman kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna.

Kyselyyn oli lisätty uusi kysymys, jossa selvitettiin, toimivatko vastaajat kotona energiatehokkaasti ja säästävätkö he sähköä esimerkiksi laskemalla kotinsa lämpötilaa ja sammuttamalla käyttämättömät laitteet (kaavio 17). Tampereella lähes kahdeksan kymmenestä vastaajasta toimii yleensä energiatehokkaasti. Tampereella oli myös eniten vastaajia (4 prosenttia), jotka eivät näe tätä mahdollisena. Kauniiaisissa ja Vantaalla toimitaan yleensä ja silloin tällöin vähiten energiatehokkaasti. Turussa puolet vastaajista oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja lähes 40 prosenttia jokseenkin samaa mieltä.

Kaavio 16 Suosin kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja/tai asiointimatkoilla

Kaavio 17 Pysin toimimaan energiatehokkaasti ja säästämään sähköä (esim. laskemalla kotini lämpötilaa ja sammuttamalla käyttämättömät laitteet)

Ympäristö- ja ilmastoasiat osana työtäsi

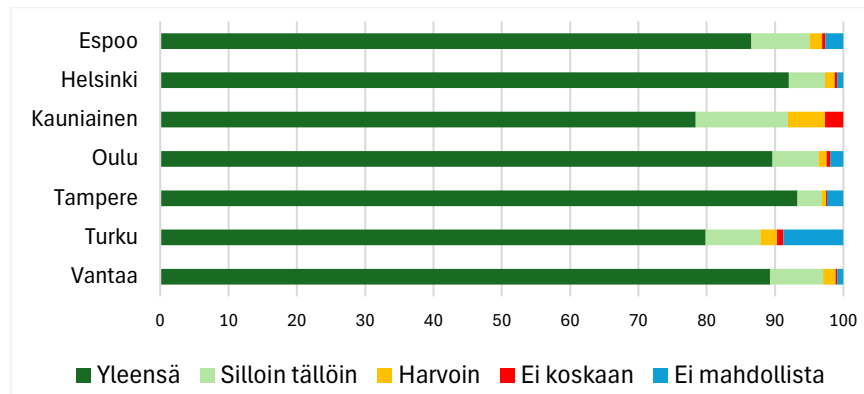
Kyselyn kolmannessa osiossa käsiteltiin henkilöstön ympäristön kannalta olennaisia toiminta- ja työtapoja. Lisäksi kysyttiin vaikuttamismahdollisuuksista ja osallistumisesta työpaikan ympäristö- ja ilmastotyöhön. Suosituimpia ympäristö- ja ilmastotoimia olivat vuoden 2018 kyselyn tapaan jätteiden lajittelu ja tietokoneen ja näytön sammuttaminen päivän päätteeksi. Henkilöautoilu on pääasiassa pysynyt samana tai hieman laskenut kaupungeissa. Etätyömahdollisuudet ovat merkittävästi lisääntyneet, mikä on ilmeistä, sillä edellinen kysely toteutettiin ennen korona-aikaa, joka vaikutti ratkaisevasti etätyökäytäntöjen yleistymiseen monissa organisaatioissa.

Henkilöstön kokemus vaikuttamismahdollisuuksista positiivisesti ympäristön tilaan on heikkoa. Osan kaupunkien tuloksissa tunnistettiin, että jos vastaaja kokee voivansa vaikuttaa työnsä kautta positiivisesti ympäristön tilaan, hän myös todennäköisemmin tekee ehdotuksia ympäristö- ja ilmastoasioiden edistämiseksi.

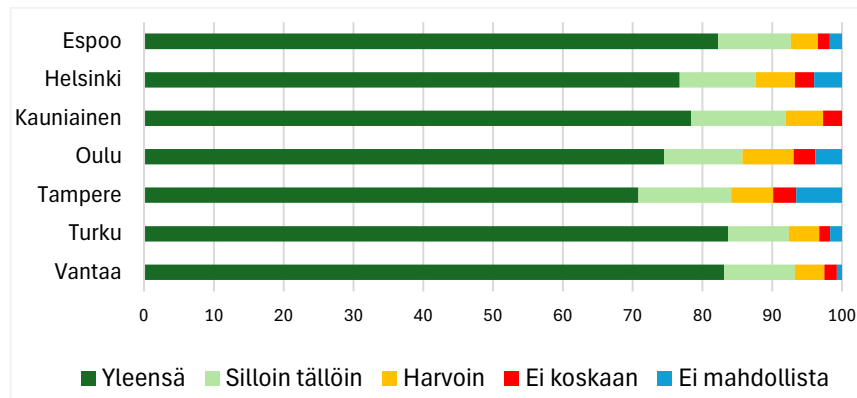

Ympäristöteot ja -valinnat työpaikalla

Kaavio 18 Hyödynnän työpaikkani tarjoamat lajittelumahdollisuudet

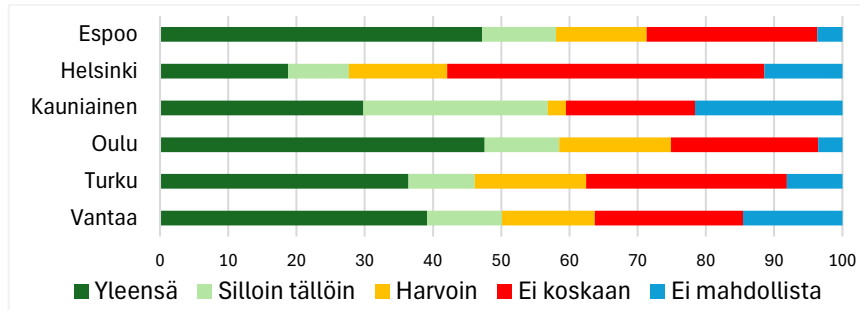
Kaavio 19 Sammutan tietokoneen ja näytön päivän päätteeksi

Lähes 90 prosenttia kaikkien kaupunkien vastaajista ilmoitti yleensä hyödyntävänsä työpaikan tarjoamat lajittelumahdollisuudet – Tampereella jopa 93 prosenttia sekä Helsingissä 92 prosenttia kertoi tekevänsä niin (kaavio 18). Heikoiten lajitellaan Kauniaisissa ja Turussa. Turussa vastattiin muita kaupunkeja useammin, ettei lajittelu ole mahdollista. Tämä nousi esiin myös vuoden 2018 tuloksissa, jolloin muun muassa biojätteiden lajittelu taukutiloissa koettiin puutteelliseksi. Edeltävässä raportissa Turun lisäksi selkeämpiä puutteita lajittelussa oli Oulussa, jossa tulosten perusteella korjauksia on osittain tehty.

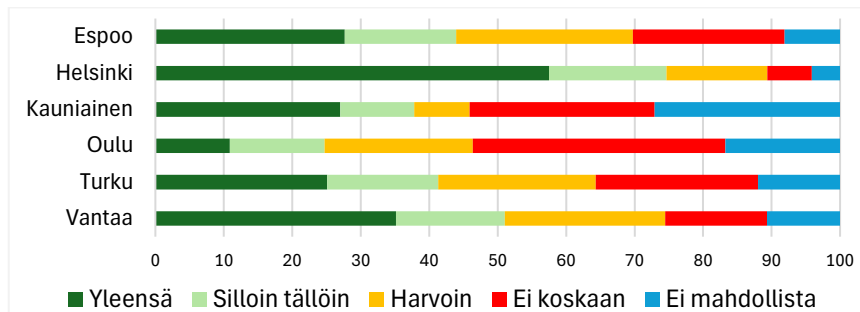
Kaupunkien välillä on eroja, kun kysytään tietokoneen ja näytön sammuttamisesta työpäivän päätteeksi (kaavio 19). Kysymyksen tavoitteena on selvittää henkilöstön arkisia tapoja energiankulutuksen vähentämiseksi. Tuloksissa tulee huomioida, etteivät kaikki työskentele näyttöpäätetyössä eikä tietokonetta ole kaikilla henkilökohtaisessa käytössä. Lisäksi etätyö, yhteiskäyttötilat ja liikkuva työ ovat osittain lisääntyneet.

Kaikissa kaupungeissa 70-85 prosenttia vastaajista sammuttaa tietokoneen ja näytön yleensä päivän päätteeksi. Vastaukset ovat osittain tasaantuneet kaupunkien välillä verrattaessa vuoden 2018 tuloksiin, esimerkiksi Oulussa ja Tampereella yhä useampi vastaajista sulkee nykyisin yleensä tietokoneen ja näytön. Kaikissa kaupungeissa 2-3 prosenttia ilmoitti, ettei sammuta tietokonetta ja näyttöä koskaan.

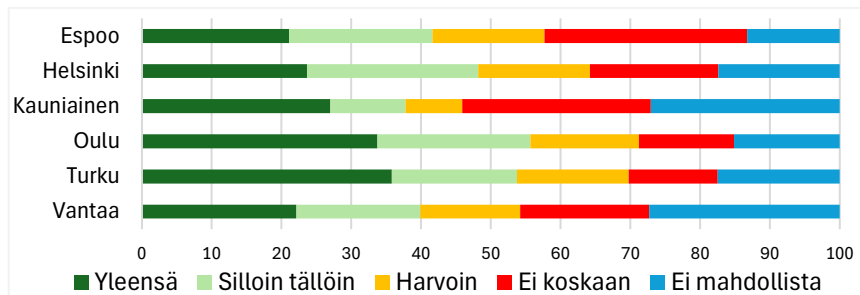
Kyselyssä selvitettiin lisäksi töihin kulkemisen käytänteitä. Tampere ei ole mukana vertailussa, koska liikkumisesta kysyttiin kaupungin omissa kysymyksissä. Nostoja Tampereen tuloksista on kuitenkin tehty tekstissä.

Kaavio 20 Kuljen työmatkani henkilöautolla

Kaavio 21 Kuljen työmatkani joukkoliikenteellä

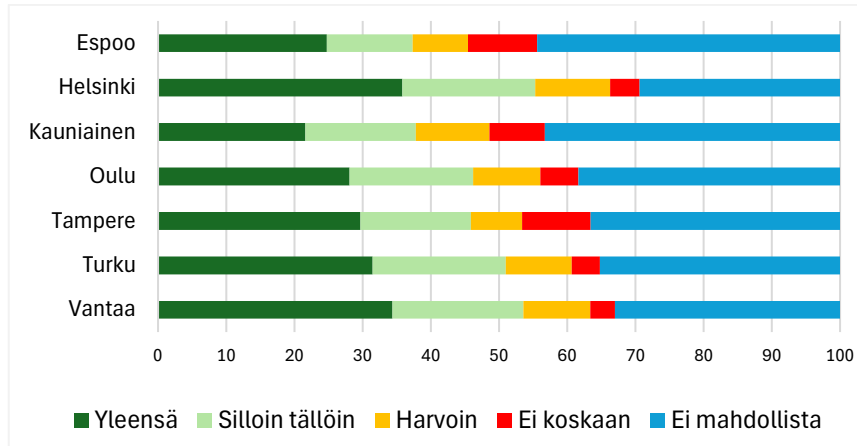
Kaavio 22 Kuljen työmatkani pyörällä/kävelen

Espoon ja Oulun työntekijät kulkevat useimmiten työmatkansa autolla, lähes puolet vastaajista valitsee yleensä auton (kaavio 20). Espoossa tunnistettiin, että alle 30-vuotiaat käyttävät merkittävästi vähemmän henkilöautoa ja enemmän julkista liikennettä. Oulussa samanlaista huomiota ei tunnistettu. Helsingissä sen sijaan lähes puolet kaikista vastaajista ei kulje koskaan henkilöautolla. Helsingissä, Kauniaisissa ja Vantaalla on eniten vastaajia, joille henkilöautolla kulkeminen ei ole mahdollista.

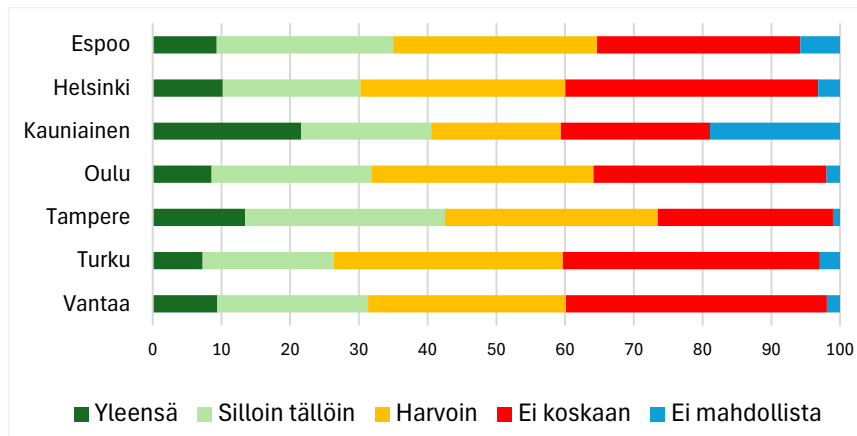
Kaikissa kaupungeissa yleensä tai silloin tällöin autolla työmatkansa kulkevien määrä on pysynyt samana tai laskenut hieman verrattuna vuoden 2018 tuloksiin, jolloin kysyttiin vain henkilöautolla kulkemisesta. Turussa autolla kulkeminen on vähentynyt kuutoskaupungeista eniten ("Yleensä"; 2018: 48 %, 2025: 36 %). Tampereella noin kolmasosa vastaajista kulkee autolla ja autoilua hyödynnetään hieman enemmän talvella.

Joukkoliikenne on selkeästi käytetyin kulkumuoto Helsingissä, jonka jälkeen seuraavaksi yleisin Vantaalla ja Espoossa (kaavio 21). Vähiten joukkoliikenteellä kuljetaan Oulussa, jossa vain joka neljäs vastaajista kulkee joukkoliikenteellä yleensä tai silloin tällöin. Kauniaisissa ja Oulussa on myös eniten vastaajia, jotka eivät näe joukkoliikenteen käyttöä mahdollisena. Tämä voi esimerkiksi johtua siitä, ettei sopivia joukkoliikennedyhteyksiä ole tarjolla tai niiden käyttö on haasteellista.

Henkilöautoilun ja joukkoliikenteen lisäksi henkilöstöltä kysyttiin pyöräilystä/kävelystä (kaavio 22). Oulussa ja Turussa pyöräillään ja kävellään eniten – molemmissa kaupungeissa yli puolet vastaajista pyöräilee tai kävelee yleensä tai silloin tällöin. Tampereella noin 40 prosenttia vastaajista kulkee kävellen tai pyörällä. Vantaalla ja Kauniaisissa lähes joka kolmas vastaaja ilmoitti, ettei kävely tai pyöräily ole mahdollista. Tämä voi johtua esimerkiksi pitkistä välimatkoista, huonoista jalankulku- ja pyöräilyreiteistä tai terveyssyistä.

Kaavio 23 Hyödynnän mahdollisuutta tehdä etätöitä

Kaavio 24 Olen tehnyt omalla työpaikallani ehdotuksia ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi

Työmatkakulkemisen lisäksi kysyttiin etätöiden mahdollisuuksista (kaavio 23). Etätöillä on positiivisia ympäristövaikutuksia erityisesti sellaisten työmatkailijoiden osalta, jotka kulkevat henkilöautoilla. Eniten mahdollisuutta tehdä etätöitä hyödynnetään Helsingissä ja Vantaalla. Etätöiden tekeminen on selkeästi kasvanut kaupungeissa vuoden 2018 tuloksiin verrattuna ja kaikissa kaupungeissa ”ei koskaan” vastanneiden määrä on laskenut.

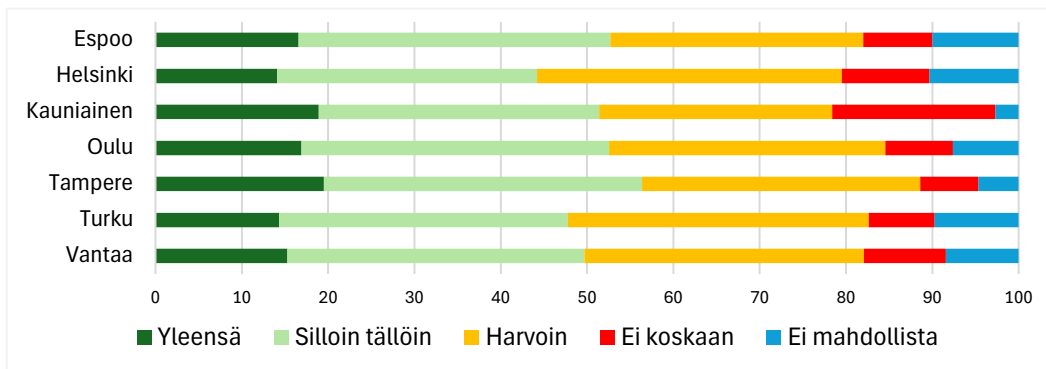
Kaupungit ovat ottaneet viimeisten vuosien aikana käyttöön eri etätöikäytänteitä ja niiden käyttöä on myös opittu hallinnoimaan. Esimerkiksi Vantaalla etätöikäytänteitä tiukennettiin juuri ennen kyselyn käynnistymistä, mikä korostui myös avoimissa vastauksissa linjauksen kritiikkinä etätöiden ympäristönäkökulmien vuoksi. Noin 30-40 prosentilla vastanneista, ja Espoossa lähes puolilla vastaajista, ei ole mahdollista tehdä etätöitä. Tämä johtuu pääasiassa työtehtävistä, joissa vaaditaan pääsääntöistä läsnäoloa (esim. opetus, kunnossapito).

Työpaikoilla ei tehdä merkittävästi ehdotuksia ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi, sillä vain noin joka kymmenes vastaaja kertoo tekevänsä ehdotuksia yleensä (kaavio 24). Kauniaisissa jopa 22 prosenttia tekee ehdotuksia yleensä ja Tampereella 13 prosenttia. Vastaajista 60 prosenttia tekee vain harvoin tai ei koskaan ehdotuksia ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi. Kaupunkien väliset erot ovat kasvaneet vuoteen 2018 verrattaessa.

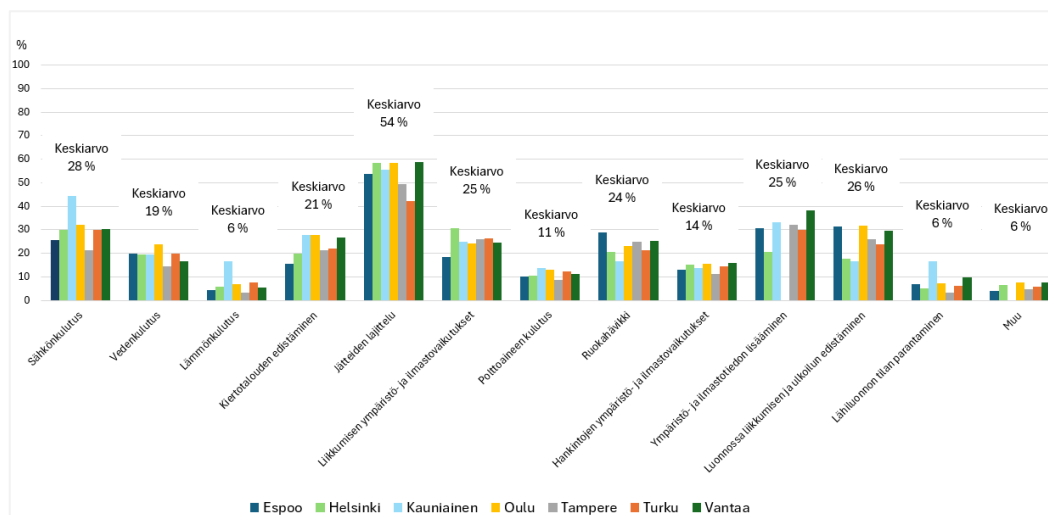
Tuloksia tarkastellessa on kuitenkin huomioitava, että kysymyksen sanoitus on muuttunut. Edeltävässä kyselyssä kysyttiin vain ympäristöasioista, nykyisessä tarkennettiin ilmasto- ja ympäristöasioihin. Tämä voi osittain vaikuttaa siihen, että ehdotuksia tehdään vähemmän. Vähiten ehdotuksia tehdään Turussa ja Vantaalla. Lisäksi Espoossa ”ei mahdollista” vastanneiden osuus on tuplaantunut (2018 = 3 prosenttia, 2025 = 6 prosenttia).

Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista

Kaavio 25 Pystyn työtehtävieni kautta vaikuttamaan positiivisesti ympäristön tilaan

Kuva 1 Mitkä ovat tärkeimmät asiat, mihin koet voivasi vaikuttaa työsi kautta? Tarkemmat arvot ks. liite 2.

Noin puolet vastaajista kokee, että he voivat työtehtäviensä kautta vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan joko yleensä tai silloin tällöin (kaavio 25). Parhaimmiksi vaikuttamismahdollisuudet koetaan Tampereella, huonoiten Helsingissä. Joka kolmas kuitenkin kokee vaikuttamismahdollisuuksia olevan vain harvoin ja noin joka kymmenes kokee, että heidän ei ole mahdollista vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan omien työtehtäviensä kautta.

Keskimääräisesti kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan on hieman laskenut edeltävään raporttiin verrattuna. On kuitenkin hyvä huomioida, että tarkastelussa puhutaan pääasiassa vain muutamista prosenttiyksiköistä.

Vastaajia pyydettiin myös valitsemaan enintään kolme oman työn kannalta tärkeintä asiaa, mihin he kokevat voivansa vaikuttaa (kuva 1). Eniten henkilöstö kokee yhä pystyvänsä vaikuttamaan jätteen lajitteluun. Lisäksi sähkönkulutukseen, luonnossa liikkumiseen ja ulkoilun edistämiseen koetaan voitavan vaikuttaa. Liikunnan ympäristö- ja ilmastovaikutukset korostuivat erityisesti kaupunkiympäristön toimialoilla. Pienimmiksi vaikuttamismahdollisuudet koetaan lämmönkulutukseen ja lähiluonnon parantamiseen liittyen.

Joka neljäs vastaaja valitsi ympäristö- ja ilmastotiedon lisäämisen keinona vaikuttaa. Oulun kyselystä tämä vaihtoehto jäi pois. Mikäli vaihtoehto olisi ollut, vaihtoehdon prosenttiosuus tuloksissa olisi todennäköisesti kasvanut, sillä yli 50 prosenttia Oulun vastaajista oli Sivistys- ja kulttuuripalveluista.

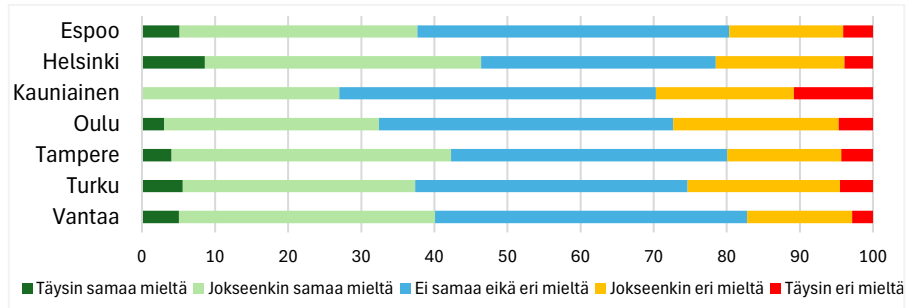

Kaupunkisi ympäristö- ja ilmastotyö

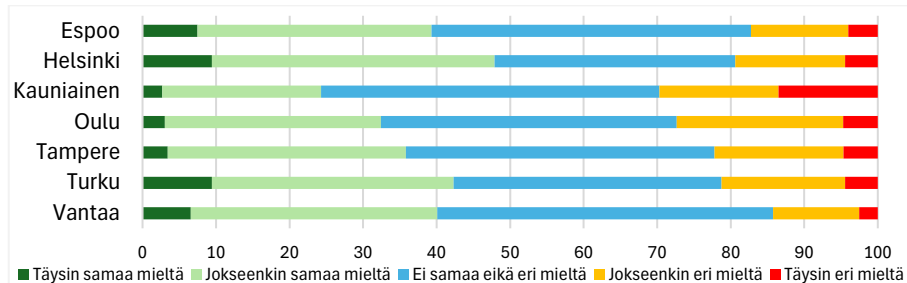
Viimeisessä kaupunkien yhteisessä kysymysosiossa kartoitettiin henkilöstön mielipiteitä oman kaupungin ympäristö- ja ilmastotyön edistämisestä. Vuoden 2018 tuloksiin verrattaessa on hyvä huomioida, että edeltävillä kerroilla on kysytty vain ympäristötyöstä eikä ympäristö- ja ilmastotyöstä. Tämä voi osaltaan vaikuttaa väittämien vuosivertailtavuuteen.

Taulukko 4. Kaupunkisi ympäristö- ja ilmastotyö -osion kysymysten kaupunkikohtaiset keskiarvot, joissa asteikkona 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä

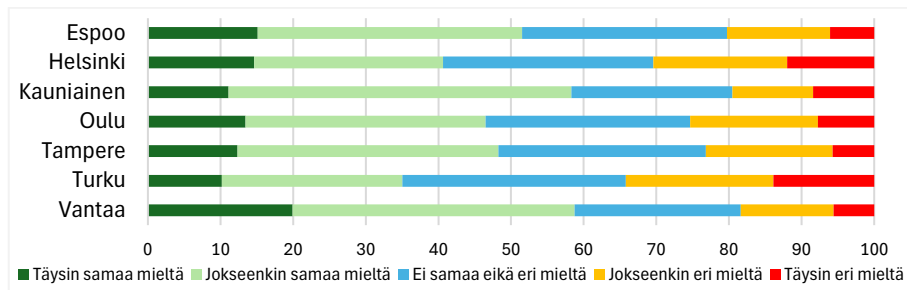
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa	3,2	3,3	2,9	3	3,2	3,1	3,3
Kaupungin johto on sitoutunut ympäristö- ja ilmastotyön toteuttamiseen	3,3	3,3	2,8	3,1	3,1	3,2	3,3
Omalla työyksikölläni on ympäristö- ja ilmastotavoitteita	3,4	3,1	3,4	3,3	3,3	3	3,5
Olen keskustellut kehityskeskusteluissa esihenkilöni kanssa ilmasto- ja ympäristöasioista	2,3	2,2	2,9	2,1	2,1	2	2,3
Henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ilmasto- ja ympäristöohjelmien valmisteluun	2,7	2,6	3	2,7	2,7	2,5	2,9
Kaupunki tiedottaa ympäristö- ja ilmastoasioista työntekijöilleen riittävästi	2,9	3	2,8	2,8	3	2,9	3
Energiansäästötoimet (esim. lämpötilojen alentaminen) näkyvät käytännön toiminnassa	3	3	3	3,1	2,8	2,8	3
Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö on muuttanut työtapojani	2,5	2,4	2,8	2,4	2,4	2,3	2,5
Koen, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia vaikutuksia työyksiköni toimintaan	2,6	2,7	2,8	2,6	2,5	2,4	2,9

Kaavio 26 Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa

Kaavio 27 Kaupungin johto on sitoutunut ympäristö- ja ilmastotyön toteuttamiseen

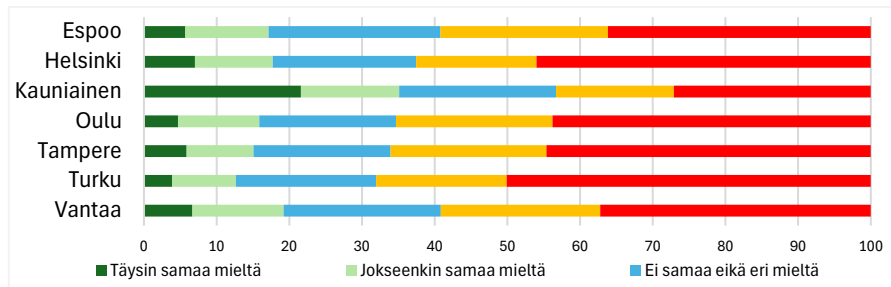

Kaavio 28 Omalla työyksikölläni on ympäristö- ja ilmastotavoitteita

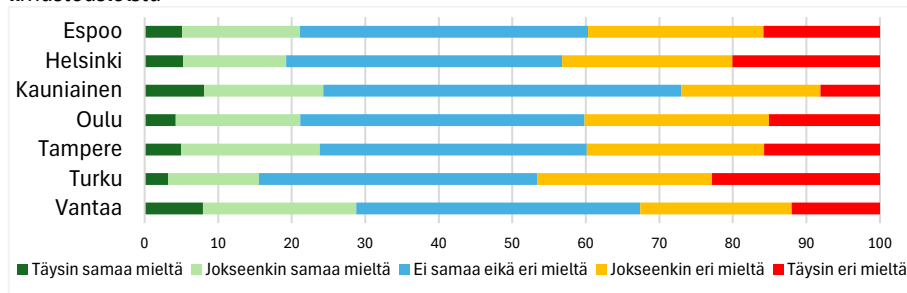
Ympäristö- ja ilmastotyön näkyvyys asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa toteutuu parhaiten Helsingissä, jossa lähes puolet vastaajista oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä (kaavio 26). Kauniaisissa ja Oulussa väittämän kanssa ollaan vähiten samaa mieltä. Kaikissa kaupungeissa ei samaa eikä eri mieltä olevia on noin 40 prosenttia vastaajista, joka voi indikoida, ettei kaupungin valmistelun ja päätöksenteon käytänteitä välttämättä tunnisteta. Työtehtävien erilainen luonne ja seurantamahdollisuudet vaikuttavat toimialakohtaisiin tuloksiin. Vuoden 2018 tuloksiin verrattuna Oulussa, Tampereella ja Turussa tulokset ovat hieman parantuneet – Tampereella jopa 12 prosenttiyksikköä enemmän on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ympäristö- ja ilmastotyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Helsingissä ja Turussa johdon sitoutuminen ympäristö- ja ilmastotyön toteuttamiseen koetaan parhaimmaksi – Helsingissä lähes puolet oli väittämän kanssa samaa mieltä ja Turussa yli 40 prosenttia (kaavio 27). Kauniaisissa ja Oulussa vastaajien kokemus johdon sitoutumiseen koetaan huonoimmaksi. Luotto johdon sitoutumiseen on hieman kasvanut kyselyiden välillä. Voidaan osittain arvioida, että vastaajat tuntevat paremmin ympäristö- ja ilmastotyön, sillä kaikissa kaupungeissa ”ei samaa eikä eri mieltä” vastanneiden määrä on laskenut.

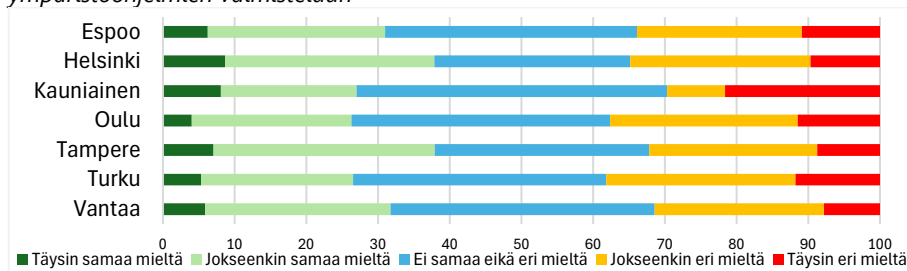
Työyksiköiden ympäristö- ja ilmastotavoitteissa on eroja (kaavio 28). Tarkimmin oman työyksikkönsä ympäristötavoitteet tunnistavat vantaalaiset ja kauniaislaiset vastaajat, sillä täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli molemmissa kaupungeissa lähes 60 prosenttia. Helsingissä ja Turussa oman yksikön ympäristö- ja ilmastotavoitteet tunnistetaan huonoiten tai tavoitteita ei ole asetettu. Vaihtelua saattaa aiheuttaa myös termin määrittely, esimerkiksi Helsingissä ei aseteta yksikötasoisia tavoitteita vaan toimiala- tai palvelukokonaisuuskohtaisia tavoitteita. Kyselyn vastaajista Turussa jopa 14 prosenttia ja Helsingissä 12 prosenttia on väittämän kanssa täysin eri mieltä.

Kaavio 29 Olen keskustellut kehityskeskusteluissa esihenkilöni kanssa ympäristö- ja ilmastoasioista

Kaavio 30 Henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ilmasto- ja ympäristöohjelmien valmisteluun

Kaavio 31 Kaupunki tiedottaa ympäristö- ja ilmastoasioista työntekijöilleen riittävästi

Samaa mieltä olevien määrä on laskenut hieman edeltävään kyselyyn verrattaessa, osassa kaupunkeja kuitenkin vain muutamilla prosenttiyksiköillä. Tämä voi selittyä yleisellä otantavaihtelulla tai tarkennetulla sanoituksella (2025: ympäristö- ja ilmastotyö, 2018: ympäristötyö).

Vastauksien perusteella ympäristö- ja ilmastoasioita ei kehityskeskusteluissa oteta säännönmukaisesti esille (kaavio 29). Sama huomio nousi myös esille vuoden 2018 tuloksissa. Kaupungeittain 30-50 prosenttia vastaajista on väittämän kanssa täysin eri mieltä. Kauniiaisissa kehityskeskusteluissa käydään eniten ilmasto- ja ympäristöasioita, yli kolmanneksen vastaajista ollessa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Kuutoskaupungeista alle 30 prosenttia on keskustellut esihenkilön kanssa ympäristö- ja ilmastoasioista, Turussa keskusteluja on käyty vähiten.

Noin joka viides vastaajista kokee, että henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ilmasto- ja ympäristöohjelmien valmisteluun (kaavio 30). Vantaalla osallistumismahdollisuudet koetaan parhaimmiksi, Turussa heikoimmiksi. Tarkastellessa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevia, oululaiset ja vantaalaiset vastaajat kokevat osallistumismahdollisuutensa jokseenkin paremmaksi edeltävään kyselyyn verrattaessa. Helsingissä, Espoossa ja Tampereella kokemus on hieman laskenut. Tämä muutos näkyy myös eri mieltä olevien määrässä. Esimerkiksi Oulussa täysin eri mieltä olevien osuus on pienentynyt (2018: 24 %, 2025: 15 %), kun taas Turussa osuus on kasvanut (2018: 17 %, 2025: 23 %).

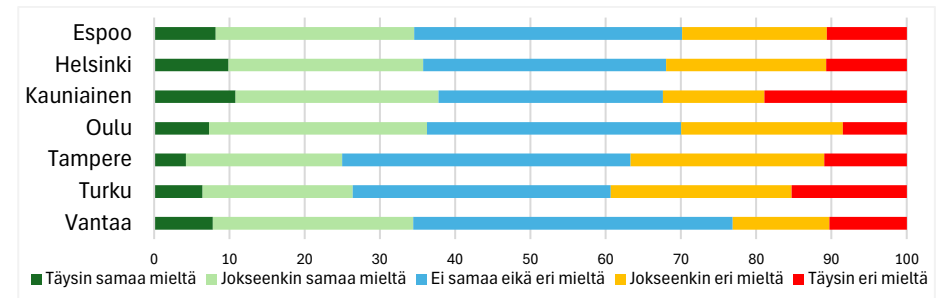
Kaupungin ympäristö- ja ilmastoasioista tiedottaminen työntekijöille (kaavio 31) koetaan hieman paremmaksi, kuin henkilöstön osallistumismahdollisuudet. Tyytyväisimpiä tiedottamiseen oltiin Helsingissä ja Tampereella, joissa lähes 40 prosenttia valitsi vaihtoehdon täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Oulussa samaa mieltä oltiin vähiten. Kaupungin tulos on kuitenkin selkeästi parantunut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna. Kauniailaiset ja kuutoskaupungeista turkulaiset vastaajat olivat eniten täysin eri mieltä tiedottamisen riittävydestä.

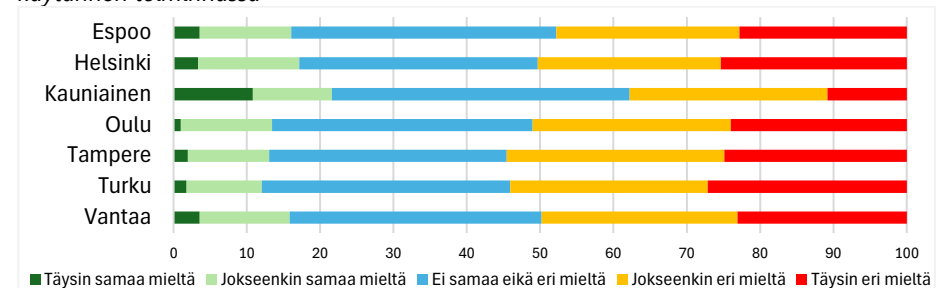
Noin kolmannes vastaajista on sitä mieltä, että kaupungin toteuttamat energiansäästötoimenpiteet näkyvät käytännön toiminnassa (kaavio 32). Kauniaisissa ja Oulussa on eniten täysin ja jokseenkin samaa mieltä olevia, Tampereella ja Turussa vähiten. Kaikissa kaupungeissa kuitenkin 30-40 prosenttia ei ole samaa eikä eri mieltä. Voidaan osittain olettaa, että energiansäästötoimenpiteitä ei tunnisteta. Täysin eri mieltä olevien osuus on noussut hieman useilla kaupungeilla, joka voidaan nähdä kritiikkinä kaupunkien toimintaa tai tarkemmin energiansäästötoimenpiteistä tiedottamisen riittävyttä kohtaan.

Kyselyssä selvitettiin, onko kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö muuttanut vastaajan työtapoja (kaavio 33). Joka viides vastaaja on täysin eri mieltä siitä, että tällä on ollut vaikutuksia omiin työtapoihin. Täysin eri mieltä olevien osuudet ovat nousseet Oulu pois lukien kaikilla kuutoskaupungeilla. Kaikissa kaupungeissa 30-40 prosenttia vastaajista ei ole väittämstä samaa eikä eri mieltä. Tulokset osoittavat, ettei kaupungin ympäristö- ja ilmastotyön vaikutusta työtapoihin tunnisteta. Vastaajat voivat myös nähdä omien työtapojen olevan vastuullisuuden näkökulmasta kunnossa, eikä näin ollen tarvetta muutokselle koeta.

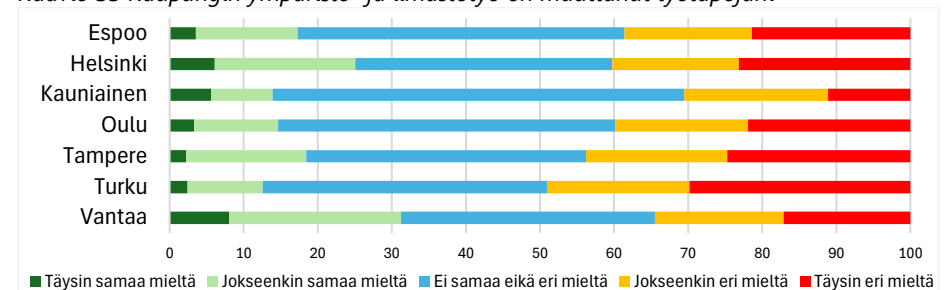
Alle viidesosa vastaajista kokee, että ekotukitoiminnalla on ollut vaikutuksia työyksikön toimintaan (kaavio 34). Kaupunkien tulokset ovat hieman heikentyneet, esimerkiksi Tampereella täysin tai jokseenkin samaa mieltä vastanneita on vähemmän (2018: 30 %, 2025: 18 %) ja Turussa täysin eri mieltä olevia enemmän (2018: 17 %, 2025: 30 %). On mahdollista, että ekotukitoimintaa tai oman työyksikön ekotukihenkilöä ei myöskään tunneta. Vantaalla ekotukitoiminnalla koetaan olevan selkeästi eniten konkreettisia vaikutuksia. Tuloksista voidaan päätellä, että kuutoskaupungeista Vantaa on onnistunut jalkauttamaan ympäristö- ja ilmastotyötään hyvin. Vastaajat mm. tunnistavat oman työyksikön ympäristötavoitteita ja he kokevat parhaiten saavansa mahdollisuuksia osallistua ohjelmien valmisteluun.

Kaavio 32 Energiansäästötoimet (esim. lämpötilojen alentaminen) näkyvät käytännön toiminnassa

Kaavio 33 Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö on muuttanut työtapojani

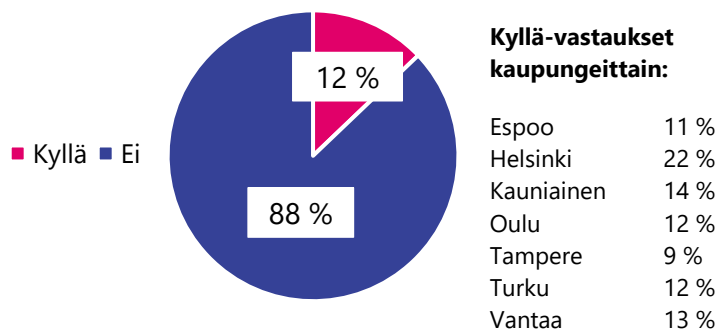
Kaavio 34 Koen, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia vaikutuksia työyksikköni toimintaan.

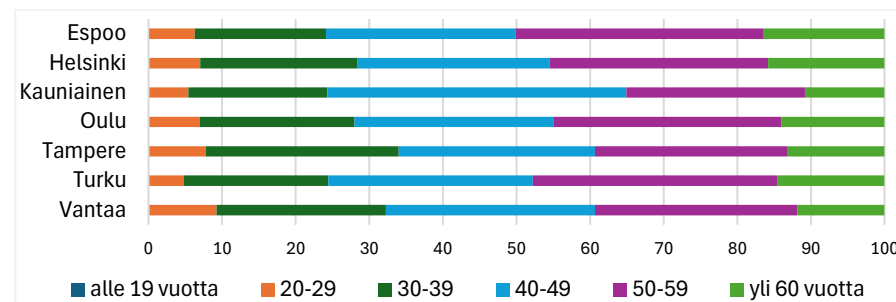
Taustatiedot

Taustatiedoissa vastaajilta kysyttiin ikää, työvuosien määrää kaupungilla sekä koulutustaustaa (kaaviot 36-38). Lisäksi haluttiin tietää, onko vastaaja esihenkilöasemassa (kaavio 35). Kaupunkikohtaisesti kysyttiin myös omaa työskentelytoimialaa.

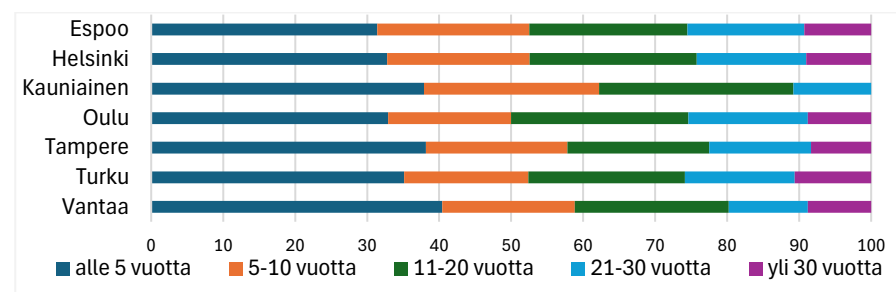
Eniten vastauksia saatiin 40-49 ikäryhmästä. Yli kolmasosa vastaajista oli työskennellyt alle 5 vuotta kaupungin palveluksessa. Noin puolella vastaajista on ylempi korkeakoulututkinto ja noin viidesosalla alempi korkeakoulututkinto. Hieman päälle kymmenesosa vastaajista toimii esihenkilönä – Helsingissä kuitenkin joka viides vastaajista on esihenkilön roolissa.

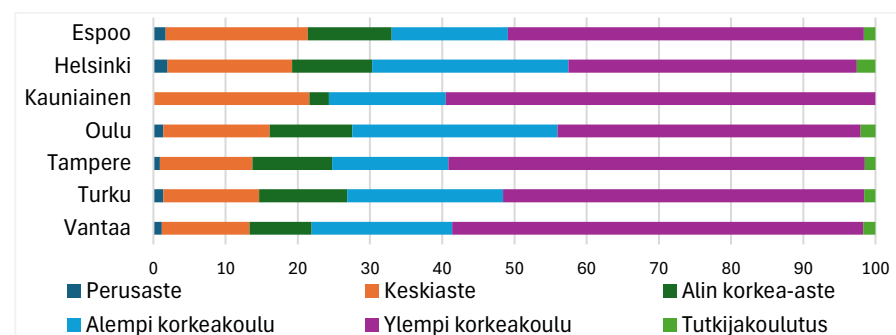
Kaavio 35 Toimiminen esihenkilönä

Kaavio 36 Vastaajien ikäjakautuma

Kaavio 37 Vastaajien työvuodet kaupunkiorganisaatiossa

Kaavio 38 Vastaajien suorittama korkein koulutusaste

Johtopäätökset

Tuloksista voidaan todeta, että kaupunkien henkilöstö on ympäristö- ja ilmastotietoisia. Henkilöstö kuitenkin toivoo ympäristö- ja ilmastoasioiden laajempaa huomiointia kaupungin toiminnassa sekä lisää osallistumismahdollisuuksia. Tiedottamisen tulisi olla kattavaa.

Kaupunkien henkilöstö on pääsääntöisesti laajasti huolissaan eri ympäristö- ja ilmastoasioista, ja työntekijät kokevat tekevänsä ympäristön huomioivia valintoja arjessaan. Suurin osa vastaajista asettaa ympäristön talouskasvun edelle. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen samanaikaisesti taloudellisen kasvun rinnalla nähdään kuitenkin epävarmempana vuoden 2018 tuloksiin verrattuna.

Arjen toiminnassa ympäristö- ja ilmastohyötyjen lisäksi huomioidaan vahvasti myös talous, eikä vastauksista voida suoraan päätellä henkilöstön motivaatiota. Eniten henkilöstö suosii arjessaan toimintatapoja, joilla on myös positiivisia taloudellisia vaikutuksia – esimerkiksi ruokahävikin syntyä vältetään ja kotona säästetään energiaa. Ympäristömerkittyjen ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjen tuotteiden ostamisessa ei ole merkittävää muutosta, mutta kasvispohjaisten ruokien käyttö on lisääntynyt.

Kestävien liikkumismuotojen käyttö on hieman lisääntynyt vuoden 2018 tuloksiin verrattuna. Monessa kaupungissa työntekijät liikkuvat kuitenkin edelleen työpaikalleen pääasiassa autolla. Kyselyn tulokset tukevat myös laajemmin kaupunkiliikkumiseen kohdistuvia kehittämishaasteita.

Kaupunkien välillä on selkeitä eroja siinä, kuinka vastaajat näkevät kaupunkien ympäristö- ja ilmastoasioiden näkymisen esimerkiksi valmistelussa ja päätöksenteossa sekä johdon sitoutumisessa. Kasvanut tietoisuus ympäristö- ja ilmastoasioista sekä medianäkyvyys osaltaan lisäävät odotuksia kaupunkiorganisaatioiden toimintaa kohtaan. Tämä ilmenee erityisesti tiettyjen väittämien ”ei samaa eikä eri mieltä” vastaajamäärien vähenemisenä verrattuna vuoden 2018 tuloksiin.

Tuloksista ei voida suoraan päätellä, kohdistuuko vastaajien arvio kokonaisuudessaan kaupungin ympäristö- ja ilmastoasioihin vai toiminnan näkyvyyteen sekä henkilöstön osallistamiseen tämän työn edistämisessä. Esimerkiksi energiakriisi kasvatti myös kaupunkiorganisaatioiden painetta edistää energiansäästötoimenpiteitä. Myös useita päästöttömyyteen tähtääviä toimia on otettu käyttöön ja toimia kehitetään jatkuvasti. Henkilöstö ei kuitenkaan välttämättä tunnista näitä kaupunkikonsernin toimia.

Henkilöstön osallistumismahdollisuudet nähdään heikommiksi kuin ympäristö- ja ilmastoasioista tiedottaminen. Tiedottamisen lisääminen esimerkiksi kaupunkiorganisaatioiden opetuspuolelle edistää laajempaa vaikuttavuutta, kun henkilöstö voi hyödyntää opetuksessaan käytössä olevaa tietoa kaupungin omasta toiminnasta.

Vain puolet kaupunkien vastaajista kokee, että he voivat työtehtäviensä kautta vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan. Eniten henkilöstö kokee pystyvänsä vaikuttamaan jätteiden lajitteluun sekä sähkönkulutukseen. Ekotukitoiminta on esimerkki toiminnasta, jonka kautta henkilöstö voi konkreettisesti vaikuttaa työpaikan ympäristötyöhön. Toiminta auttaa myös henkilöstöä tunnistamaan työpaikkansa ympäristövastuullisuuden edistämiskeinoja.

Kaupunkikohtaiset kysymykset

Kyselyyn osallistuneilla kaupungeilla oli mahdollisuus lisätä mukaan omia kaupunkikohtaisia kysymyksiä. Näin kaupungit pystyivät tarkentamaan esimerkiksi strategia- ja ohjelmatasolle ja kysymään tarkemmin omasta toiminnastaan. Tampereella työmatkaliikumisesta kerättyjä tietoja pyritään hyödyntämään toimenpidekohtaisessa päästövaikutusten laskennassa. Espoossa ja Kauniaisissa ei lisätty kyselyyn omia kysymyksiä.

Helsinki

Ympäristöasioiden kehittämisen esteinä edelleen niiden jalkautuminen ja integroituminen

Helsingissä henkilöstöltä kysyttiin suurimpia esteitä ympäristöasioiden kehittymiselle omassa työyksikössä. Vastausvaihtoehtoja oli hieman muutettu verrattuna vuoden 2018 kyselyyn, joten suoraa vertailua ei voi tehdä. Ympäristöasioiden integroituminen muuhun työhön (38 % vastaajista) ja niiden jalkautuminen ylätasolta (43 %) ovat kuitenkin edelleen henkilöstön näkökulmasta suurimpia haasteita. Osaamisen ja tiedon puute on myös edelleen kärkipäässä, joskin sen osuus vastauksista on laskenut muutamalla prosenttiyksiköllä.

Ympäristönsuojelun tavoitteiden tuntemus vaihtelee teemoittain

Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2024 eli vajaa vuosi ennen kyselyn ajankohtaa. Vastaajista reilu kolmannes ei tuntenut tavoitteita lainkaan, vajaa kolmannes vähän tai huonosti ja samoin vajaa kolmannes tunsu tavoitteet kohtalaisesti tai hyvin. Tulokset osoittavat, että ympäristönsuojelun tavoitteisiin liittyvää viestintää on tarpeen lisätä kaupunkiorganisaatiossa.

Kysyttäessä ympäristönsuojelun tavoitteiden etenemisestä omassa työyksikössä parhaimman arvion henkilöstöltä saavat kierto- ja jakamistalous, vastuulliset hankinnat sekä ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden edistäminen. Tulosta selittää näiden tavoitteiden eteen tehtyjen toimien lisäksi se, että ko. teemat liittyvät kaikkien kaupungin organisaatioiden toimintaan, päinvastoin kuin esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden edistäminen tai ilmansuojelu.

Toimialojen ja liikelaitosten ympäristöjohtaminen tutumpaa

Kysyttäessä oman toimialan tai liikelaitoksen ympäristöjohtamisen tavoitteiden tuntemusta tulos oli hieman kaupunkitasoa parempi. Vastaajista hieman yli puolet (51 %) tunsu oman toimialan tai liikelaitoksen ympäristöjohtamisen

tavoitteet. Tulos on selvästi parantunut vuoden 2018 kyselyyn nähden, jolloin vain 32 % tunsu oman organisaation ympäristöjärjestelmän, ympäristöohjelman tai energiansäästösuunnitelman. Kysymyksenasettelu oli toki hieman muuttunut aiemmasta, mutta varmasti toimialoilla tehty työ näkyy myös tuloksissa.

Kitkarenkaiden käytössä vielä matkaa tavoitteisiin

Lisäksi kysyttiin eri rengastyypin käyttämisestä talviaikana omassa henkilöautossa. Vastausten mukaan kitkarenkaita käyttää noin 39 % auton omistajista, mutta aikoo tulevaisuudessa käyttää noin 53 % henkilöstöstä. Kaupungin tavoitteena on, että 70 % kaikista talvirenkaista Helsingissä on kitkarenkaita talvikauteen 2030-2031 mennessä, joten henkilöstön osalta tavoitteeseen on vielä matkaa.

Oulu

Oulun kaupungin ympäristöohjelma on yksi kaupunkistrategian toteuttamishajelmista. Keskeisin ympäristöohjelmaa ohjaavista linjauksista on hiilineutraali Oulu 2035. Kaupungin omat kysymykset liittyivät ympäristöohjelman tunnettuuteen sekä keskeisiin ympäristö- ja ilmastotyön tukitarpeisiin ja esteisiin. Lisäksi kartoitettiin henkilöstön näkemyksiä, mihin kaupungin tulisi ympäristö- ja ilmastotyössä lähivuosina keskittyä. Kyselyssä oli lisäksi avoin kysymys, johon saatiin vastauksia 136 kpl.

Kevään aikana Oulussa toteutettiin myös kuntalaisten ympäristökysely, jossa kerättiin tietoa samoista teemoista kuin henkilöstöltä Oulun omissa kysymyksissä.

Ympäristöohjelman tunnettuus ja tuen tarve

Vain 4 prosenttia vastaajista valitsi vaihtoehdon ”tunnen ympäristöohjelman erittäin hyvin ja toteutan ohjelmaa työssäni”. Lähes 15 prosenttia vastaajista tuntee ohjelman erittäin hyvin tai hyvin. Yli puolet vastaajista tuntee ohjelmaa ja sen painopisteitä jonkin verran. Lähes joka kolmannes vastaajista ei tunne ympäristöohjelmaa ollenkaan.

Henkilöstöltä kysyttiin, missä ympäristöasiassa he kokevat erityisesti tarvitsevänsä tukea työyhteisössään. Eniten tukea toivottiin jätteiden määrän vähentämiseen, jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen (34 %), ympäristönäkökohtien huomioimiseen hankinnoissa (33 %) ja työyhteisön ympäristöasioiden nykytilan selvittämiseen (27 %). Yli kolmasosa vastaajista ei koe, että tukea tarvitaan.

Oman yksikön ekotukihenkilö tunnetaan huonosti. En osaa sanoa-vaihtoehdon valitsi puolet vastaajista väittämään ”Yksikössäni on ekotukihenkilö”. Vain 22 prosenttia vastaajista tietää, että yksikössä on ekotukihenkilö.

Suurin este yhä liian ylätasolla oleva strategia

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, mitkä ovat suurimmat esteet ympäristöasioiden huomioon ottamiselle työyhteisössä. Verrattaessa vuoden 2018 tuloksiin, vaihtoehdon ”liian ylätasolla oleva strategia” valinneiden osuus on kasvanut (2018: 28 %, 2025: 31 %).

Kokemus muista tunnistetuista haasteista, kuten ajanpuute (2018: 30 %, 2025: 28 %), ympäristöasioiden epäonnistunut integroituminen muuhun työhön (2018: 25 %, 2025: 22 %) ja ylimmän johdon sitoutuminen (2018: 14 %, 2025: 15 %) ovat hieman vähentyneet tai pysyneet samana. Vastaajista 28 prosenttiyksikköä ei tunnista esteitä. Avoimissa vastauksissa toivottiin konkretiaa ympäristö- ja ilmastotyöhön. Lisäksi muun muassa päätöksenteossa ja johdon sitoutumisessa nähtiin parannettavaa.

Luonnonsuojelu ja tiivistyvän kaupunkirakenteen yhteensovittaminen

Henkilöstöltä kysyttiin, mihin kaupungin tulisi keskittyä ympäristö- ja ilmastotyössään lähivuosina. Tärkeimmäksi kohteeksi nähtiin luonnonsuojelu ja luontokadon torjuminen (39 %) sekä ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen (38 %). Myös tiivistyvän kaupunkirakenteen ja luonnonympäristön yhteensovittaminen (37 %) sekä vesiensuojelu ja jätevesien käsittely (31 %) koetaan tärkeiksi keskittymispisteiksi. Vuoden 2018 kyselyyn verrattaessa vastausvaihtoehtoja oli lisätty, joten tulokset eivät ole suoraan verrattavissa toisiinsa. Aiemmin liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen ja vesiensuojelu nähtiin kuitenkin tärkeimpinä keskittymiskohteina kaupungin ympäristötyössä.

Avoimissa vastauksissa kiitosta saivat erityisesti kestävä liikunnan edistäminen ja ympäristökasvatus. Ympäristöasioista viestintää kuntalaisille ja henkilöstölle toivottiin tehostettavan.

Tampere

Tampereen kaupungin Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta sekä luonnon monimuotoisuus eli LUMO-ohjelma kokoavat koko kaupunkikonsernin toimenpiteet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Tampereen omissa kysymyksissä haluttiinkin kartoittaa ilmasto- ja ympäristötavoitteiden tunnettuutta, suurimpia esteitä tavoitteiden toteuttamiselle ja tukitarpeita näiden toteuttamiseksi työyksiköissä. Lisäksi kysyttiin henkilöstön työmatkaliikkumisesta.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteiden tunnettuus ja tuen tarve

Vastaajista 35 prosenttia tuntee hyvin kaupungin ilmasto- ja ympäristötavoitteet ja 43 prosenttia ei kokenut tuntevansa niitä hyvin. Kuitenkin melkein puolet vastaajista (44 %) oli sitä mieltä, että ilmasto- ja ympäristöasiat ovat tulleet enemmän esille työyksikössä viimeisen kahden vuoden aikana. Vain 23 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tavoitteet eivät olleet tulleet enempää esille. Sen sijaan 40 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että omalla työllä on merkitystä kaupungin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa ja 30 prosenttia ei nähnyt merkitystä.

Tukitarpeita ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi kartoitettiin kyselyssä siten, että vastaajat saivat valita enintään kolme tukitarvetta. Eniten tukea toivotaan ilmasto- ja ympäristönäkökohtien huomioimiseksi hankinnoissa (16 %), kestäviin liikkumistottumuksiin (14 %) ja kiertotalouden edistämiseen (14 %).

Sitoutumisen puutetta ei nähdä enää suurimpana esteenä

Vastaajilta kysyttiin suurimpia esteitä ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi siten, että vastaajat saivat valita enintään kolme vastausvaihtoehtoa. Vertailtaessa vuoden 2018 kyselyn tuloksia vuoden 2025 tuloksiin, nähdään, että vastaajat kokevat esteen työntekijöiden (2018: 38 %, 2025: 8 %), lähiesihenkilön (2018: 19

%, 2025: 3 %) ja ylimmän johdon (2018: 19 %, 2025: 5 %) sitoutumisen puutteesta vähentyneen tai niitä ei ainakaan enää koeta suurimmiksi esteiksi. Tämän vuoden kyselyssä uutena vaihtoehtona esteeksi lisättiin myös poliittisten päättäjien sitoutumisen puute, minkä 11 prosenttia vastaajista näki suurimpana esteenä.

Vuonna 2025 kolmena suurimpana esteenä ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi vastaajat näkivät resurssien (esim. henkilö tai aika) puutteen (17 %), liian ylätasolla olevat tavoitteet ja strategiat (14 %) ja taloudelliset toimintaedellytykset (13 %).

Suurin osa tamperelaisista vastaajista liikkuu kestäväillä kulkumuodoilla

Tampereen kyselyssä kartoitettiin ensimmäistä kertaa tarkemmin henkilöstön työmatkaliikkumista. Keväällä, kesällä ja syksyllä vastaajista suurin osa, 42 prosenttia, liikkuu aktiivisilla kulkumuodoilla (kävelen 13 %, polkupyörällä 29 % ja sähköpyörällä 6 %). Joukkoliikenteellä vastaajista liikkuu 28 prosenttia. Myös henkilöautolla liikkuu 28 prosenttia vastaajista (kuljettajana 27 % ja matkustaja 1 %).

Talvella joukkoliikenteen ja kävelyn osuus liikkumisessa kasvaa ja pyöräilyn osuus sen sijaan vähenee. Vastaajista talvisin kävelen liikkuu 16 prosenttia, pyörällä 9 prosenttia ja joukkoliikenteellä 39 prosenttia. Autolla liikkuu 35 prosenttia vastaajista (kuljettajana 31 % ja matkustajana 4 %).

Autoilevilta vastaajilta kysyttiin myös sitä, mikä saisi heidät vähentämään auton käyttöä. 33 prosenttia vähentäisi auton käyttöä, mikäli joukkoliikenneyhteydet olisivat paremmat ja 16 prosenttia mikäli joukkoliikenteen lippuhinnat olisivat edullisempia. 26 prosenttia autoilevista vastaajista ei aio tai pysty vähentämään autonkäyttöä työmatkoilla.

Turku

Turun ilmastosuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2019 ja sen tavoitteena on, että kaupunki saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2029 mennessä. Vuonna 2023 Turun päästöt olivat laskeneet jo 63 prosenttiin vuoden 2009 tasosta. Ilmastosuunnitelman valtuustokausittain tehtävä arviointi- ja päivityskierros on ponnistus, johon osallistuu 77 asiantuntijaa kaupunkiorganisaation eri vastuualueilta sekä muista organisaatioista.

Turun omissa kysymyksissä selvitettiin, kuinka hyvin henkilöstö tuntee Turun ilmastosuunnitelman ja kuinka paljon oman työn kautta on koettu voivan vaikuttaa ilmastotavoitteen toteutumiseen. Henkilöstö sai myös nostaa kolme tärkeintä ilmasto-, luonto- ja ympäristöaihetta, johon kaupungin tulisi panostaa tulevina vuosina. Lisäksi mukana oli kysymyksiä henkilöstön lento- ja laivamatkustamisesta työmatkoilla ja vapaa-aikana.

Turun kaupungilla ekotukihenkilöitä on noin sata. Henkilöstökyselyn vastauksia hyödynnetään kaupungin kestävyystyötä vahvistavassa hankkeessa, jossa on tavoitteena kehittää myös ekotukitoimintaa.

Turun ilmastosuunnitelman tuntemus on vielä vähäistä

Ilmastosuunnitelma oli heikosti tai ei ollut lainkaan tuttu yli puolelle vastaajista (57,3 %). Hyvin suunnitelman tuntevia oli vastausten mukaan vain 2,5 prosenttia ja melko hyvin tuntevia 10,3 prosenttia. Vastauksia mukaili myös koettu mahdollisuus voida vaikuttaa ilmastotavoitteisiin oman työn kautta, koska 59,6 prosenttia vastaajista arvioi mahdollisuutensa heikoiksi tai ettei niitä ollut. Kaupunkien yhteisistä kysymyksistä välittyi myös tilannekuva siitä, että Turun ilmasto- ja ympäristötavoitteilla on johdon vankka tuki, mutta käytännön työssä tai kehityskeskusteluissa tavoitteet eivät näy vastaavalla tavalla. Myös osallistumisen mahdollisuudet ilmasto- ja ympäristöohjelmien valmisteluun sekä

työntekijöiden tiedottaminen ympäristö- ja ilmastoasioista koettiin Turussa heikoiksi.

Luontoteemat kärkeen tulevien vuosien painopisteissä

Henkilöstöltä kysyttiin, mihin kaupungin tulisi lähivuosina panostaa nykyistä enemmän. Vastauksissa kärkeen nousivat Itämeren tilan parantaminen, puhtaan veden ja ruuan turvaaminen (huoltovarmuus) sekä Turun luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen. Lähiluonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutukset pääsivät myös kärkeen kolmikymmenen tuntumaan.

Vuoden 2018 kyselyssä vaihtoehtojen lista oli erilainen ja tuolloin kyselyyn vastasi sittemmin kaupungilta hyvinvointialueen palvelukseen siirtynyt henkilöstö, joten kyselyjen tulokset eivät ole suoraan verrattavissa. On kuitenkin nähtävissä selkeä ero kyselyjen välillä: ilmanlaadun parantaminen nähtiin tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi vuoden 2018 kyselyssä, mutta tuoreen kyselyn vastauksissa ilmanlaadun parantaminen jäi melun ja tärinän torjunnan kanssa vastausten häntäpäähän.

Henkilöstön liikkuminen

Liikkumiseen liittyvissä kaupunkien yhteisissä kysymyksissä Turun vastauksissa korostui, että kävely, pyöräily ja joukkoliikenne olivat vapaa-ajan lyhyillä matkoilla yleinen liikkumismuoto. Noin 73 prosenttia suosii kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja asiointimatkoillaan (täysin tai jokseenkin samaa mieltä). Henkilöstön liikkumista työmatkoilla ja vapaa-aikana tarkennettiin Turun ammattikorkeakoulun liikkumiskyselyn kanssa vertailukelpoisilla kysymyksillä. Vastausten perusteella henkilöstön lentomatkat painottuvat vapaa-aikaan, koska tavallisesti vuoden aikana vain noin 10 prosenttia tekee työmatkoja lentäen, mutta yli puolet vastaajista lentää vapaa-ajallaan. Sen sijaan laivamatkoja oli tehty viimeisen vuoden aikana enemmän vapaa-ajalla kuin työmatkojen yhteydessä.

Vantaa

Vantaan kaupungin omaa toimintaa koskevia kysymyksiä oli seitsemän ja niissä kysyttiin muun muassa kuinka hyvin henkilökunta tunsi kaupungin ympäristötyön ja sitä ohjaavan resurssiviisauden tiekartan. Vastauksissa ilmeni, että Vantaan ympäristötyö ja sen eteneminen vaatii viestintää ja tiedotusta. Lisäksi tiedusteltiin, mihin ympäristöasioihin Vantaan kaupungin tulisi jatkossa erityisesti panostaa. Ajankohtaisena aiheena haluttiin myös saada tietää, kuinka yleisesti Vantaan henkilöstä käyttää nastarenkaita talviaikana.

Mihin asioihin Vantaan kaupungin tulisi jatkossa erityisesti panostaa.

Vastausten perusteella Vantaan kaupungin tulisi erityisesti panostaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen, jonka puolet vastaajista ilmoitti tärkeimmäksi ympäristöasiaksi. Tärkeänä pidettiin myös kävelyn ja pyöräilyn sekä julkisen liikenteen edistämistä, luonnon monimuotoisuuden edistämistä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Puolet vastaajista halusivat mainita tärkeimmäksi kehittäväksi asiaksi jonkun muun kuin kyselyn listassa mainitun asia. Näissä avovastauksissa vastaajat nostivat esille etätyön merkityksen ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Asia on ajankohtainen Vantaalla, missä vastikään etätyöohjeistukset olivat muuttuneet ja läsnätyötä lisätty. Toinen avovastauksissa usein toistuva teema oli kestävä ruokailu.

Liitteet

Liite 1. Kysymykset

OSA 1. Yhteiskunta, ympäristö ja taloudellinen kasvu

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Asteikko, jossa täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä

1. Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu jonkin verran kärsisi
2. Tekniikan kehittyminen ratkaisee tulevaisuudessa useimmat tämän päivän ilmasto- ja ympäristöongelmat
3. Arjessani teen luonnon ja ilmaston huomioivia valintoja aina kuin pystyn
4. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti

OSA 2. Asenteet ja toiminta

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Asteikko, jossa täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä

5. Olen huolissani ilmastomuutoksen seurauksista
6. Olen huolissani luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä
7. Olen huolissani paikallisen luonnon tilan heikkenemisestä
8. Olen huolissani ilman laadusta
9. Olen huolissani Itämeren, järvien ja jokien veden laadusta
10. Olen huolissani ympäristömelusta
11. Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua

Toimitko arjessa seuraavien väittämien mukaisesti?

Asteikko: Yleensä - silloin tällöin - harvoin - ei koskaan - ei mahdollista

12. Ostan ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa
13. Suosin kasvispohjaisia ruokia eläinperäisten sijaan
14. Suunnittelen ruokaostoksen niin, ettei tule hävikkiä
15. Ostan tietoisesti lähiruokaa (lähiseudulla tuotettua)
16. Suosin kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja/tai asiointimatkoilla
17. Pysin toimimaan energiatehokkaasti ja säästämään sähköä (esim. laskemalla kotini lämpötilaa ja sammuttamalla käyttämättömät laitteet)

OSA 3. Ympäristö- ja ilmastoasiat osana työtäsi

Toimitko työpaikallasi seuraavien väittämien mukaisesti?

Asteikko: Yleensä - silloin tällöin - harvoin - ei koskaan - ei mahdollista

18. Hyödynnän työpaikkani tarjoamat lajittelumahdollisuudet
19. Sammutan tietokoneen ja näytön päivän päätteeksi
20. Kuljen työmatkani henkilöautolla
21. Kuljen työmatkani joukkoliikenteellä
22. Kuljen työmatkani pyörällä/kävelen
23. Olen tehnyt omalla työpaikallani ehdotuksia ilmasto- ja ympäristöasioiden edistämiseksi
24. Pystyn työtehtävieni kautta vaikuttamaan positiivisesti ympäristön tilaan
25. Hyödynnän mahdollisuutta tehdä etätöitä

26. Mitkä ovat tärkeimmät asiat, mihin koet voivasi vaikuttaa työsi kautta?
Valitse kolme (3) vaihtoehtoa.
 - Sähkönkulutus
 - Vedenkulutus
 - Lämmönkulutus
 - Kiertotalouden edistäminen
 - Jätteiden lajittelu
 - Liikkumisen ympäristö- ja ilmastovaikutukset
 - Polttoaineen kulutus
 - Ruokahävikki
 - Hankintojen ilmasto- ja ympäristövaikutukset
 - Ympäristö- ja ilmastotiedon lisääminen
 - Luonnossa liikkumisen ja ulkoilun edistäminen
 - Lähiluonnon tilan parantaminen
 - Muu, mikä? _____

OSA 4. Kaupunkisi ympäristö- ja ilmastotyö

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Asteikko, jossa täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä

27. Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa
28. Kaupungin johto on sitoutunut edellä olevien linjausten toteuttamiseen
29. Omalla työyksikölläni on ympäristö- ja ilmastotavoitteita
30. Olen keskustellut kehityskeskusteluissa esihenkilöni kanssa ilmasto- ja ympäristöasioista
31. Henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ilmasto- ja ympäristöohjelmien valmisteluun
32. Kaupunki tiedottaa ympäristö- ja ilmastoasioista työntekijöilleen riittävästi
33. Energiansäästötoimet (esim. lämpötilojen alentaminen) näkyvät käytännön toiminnassa
34. Kaupungin ympäristö- ja ilmastotyö on muuttanut työtapojani
35. Koen, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia vaikutuksia työyksikköni toimintaan

Taustakysymykset

Ikä

- alle 19 vuotta
- 20–29
- 30–39
- 40–49
- 50–59
- yli 60 vuotta

Kauanko olet työskennellyt X kaupungilla?

- alle 5 vuotta
- 5–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–30 vuotta
- yli 30 vuotta

Onko sinulla alaisia?

- Kyllä
- Ei

Mikä on korkein suorittamasi koulutusaste?

- Perusaste (peruskoulu, keskikoulu, kansakoulu)
- Keskiaste (lukio, ammattikoulu)
- Alin korkea-aste (opisto)
- Alempi korkeakouluaste (ammattikorkeakoulu, kandidaatti)
- Ylempi korkeakouluaste (maisteri, ylempi amk)
- Tutkijakoulutusaste (lisensiaatti, tohtori)

Millä toimialalla työskentelet (Toimialat ovat kaupunkikohtaisia)

Liite 2. Kysymyksen ”Mitkä ovat tärkeimmät asiat, mihin koet voivasi vaikuttaa työsi kautta? Valitse kolme (3) vaihtoehtoa” tulokset prosentteina (%).

	Kaikki kaupungit	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Sähkönkulutus	28	26	30	44	32	21	30	30
Vedenkulutus	19	20	20	19	24	14	20	17
Lämmönkulutus	6	4	6	17	7	3	7	5
Kiertotalouden edistäminen	21	16	20	28	28	21	22	27
Jätteiden lajittelu	54	54	58	56	58	49	42	59
Liikkumisen ympäristö- ja ilmastovaikutukset	25	18	31	25	24	26	26	25
Polttoaineen kulutus	11	10	11	14	13	9	12	11
Ruokahävikki	24	29	20	17	23	25	21	25
Hankintojen ympäristö- ja ilmastovaikutukset	14	13	15	14	16	11	14	16
Ympäristö- ja ilmastotiedon lisääminen	25	31	20	33	-	32	30	38
Luonnossa liikkumisen ja ulkoilun edistäminen	26	31	18	17	32	26	24	30
Lähiluonnon tilan parantaminen	6	7	5	17	7	3	6	10
Muu	6	4	7	0	8	5	6	8

